

Dlouhodobý stav a vývoj ve strukturálně postižených regionech

Zbyněk Linhart,

předseda výboru pro územní rozvoj, veřejnou správu a životní prostředí

Senát Parlamentu ČR

Dlouhodobá regionální nerovnost a neúspěšná kohezní politika ČR jsou nejvíce vidět na tzv. strukturálně postižených regionech a oblastech, které do jisté míry kopírují oblast bývalých „Sudet“

Nejpostiženější oblasti kopírují bývalé „Sudety“

Deutsches Reich mit

Sudetenland 1938-1945

Zdroj: <http://www.toulkystomem.cz>

Nejproblematictější Ústecký kraj

- největší nezaměstnanost
- nejvíce vyloučených lokalit
- třetina obyvatel žijících v ČR v ghetech žije v Ústeckém kraji
- nejvíce osobních konkurzů
- nejvyšší počet exekucí občanů starších 15 let
- největší počet exekucí důchodců
- největší zadluženost obyvatel
- největší počet dlužníků
- největší podíl bankrotů obchodních společností vzhledem k počtu obyvatel
- největší vnitřní migrace obyvatel
- nejnižší podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva
- největší podíl osob bez dokončeného základního vzdělání
- největší podíl romského obyvatelstva
- neustále klesá podíl HDP na obyvatele oproti průměru ČR
- je zde nejnižší průměrný věk dožití
- největší počet chronických neplatičů alimentů
- produkuje se největší množství tuhých emisí, síry a dusíku do ovzduší na obyvatele
- suverénně nejnižší ceny bytů v ČR
- nejnižší kupní síla v ČR (Děčín, Teplice, Chomutov, Bruntál, Jeseník)
- nejvíce potratů
- za období 1997 – 2012 se postavilo méně než 1 byt na 1000 obyvatel, nejméně nových bytů Most, Děčín, Ústí, Teplice
- nejdelší trvání soudních procesů v ČR
- nejnižší příjem peněz z EU na obyvatele v ČR ve srovnání krajů
- ve vědě a výzkumu pracuje v ÚK jen desetina pracovníků oproti průměru ČR
- nejvíce dětí nenastoupilo do povinného posledního ročníku mateřských škol (nejvíce v Děčíně)
- jedny z nejvyšších úbytků obyvatel v městských aglomeracích zejména na Mostecku a Děčínsku
- makroekonomická analýza predikuje ještě další asi 12% úbytek obyvatel do r.2050
- nejhorší výsledky přijímacího řízení na střední školy

Zdroj: HSR Děčín

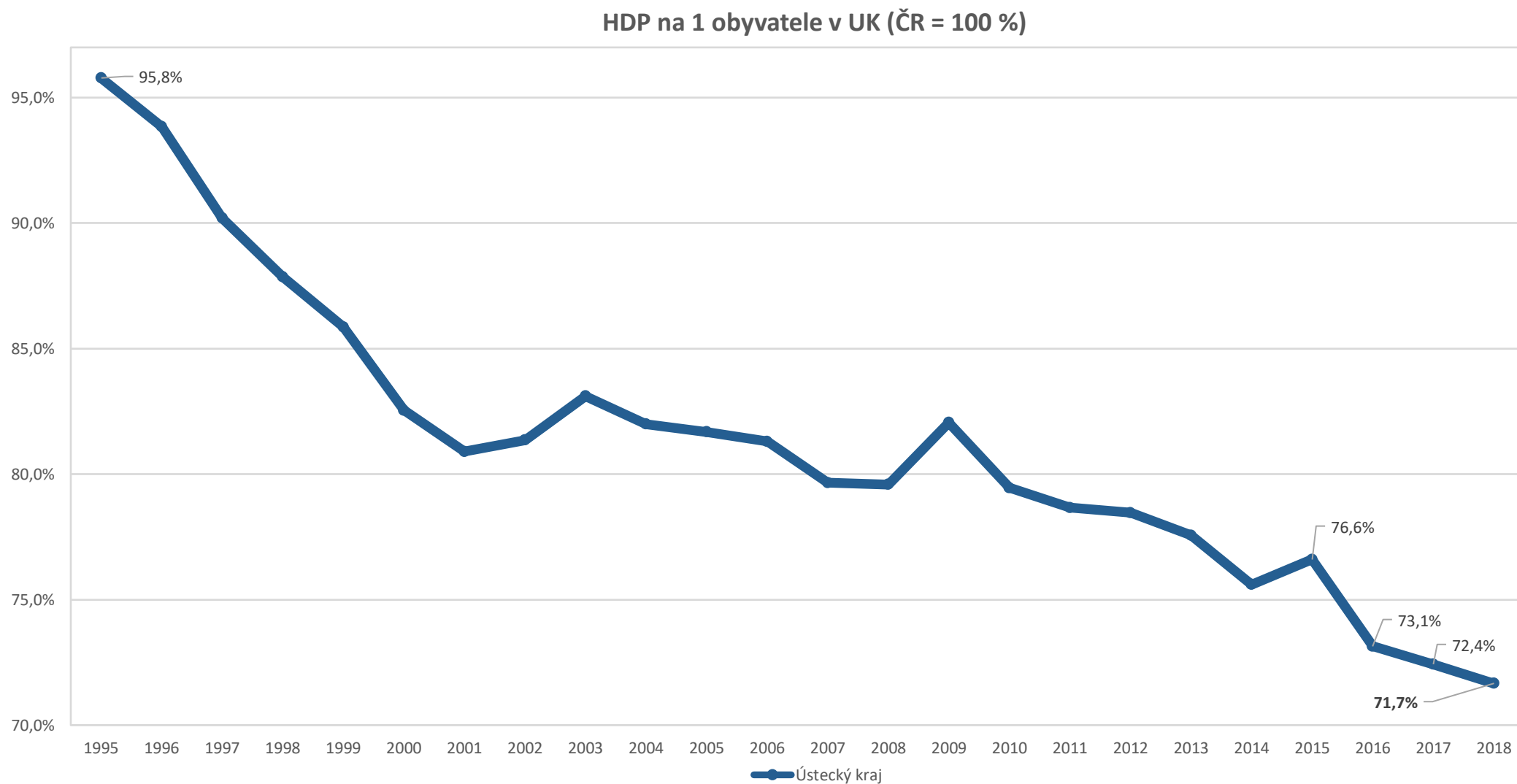
Ústecký kraj / NUTS II Severozápad

socioekonomické ukazatele i za rok 2018 potvrzují
zrychlující zaostávání regionu vůči zbytku republiky

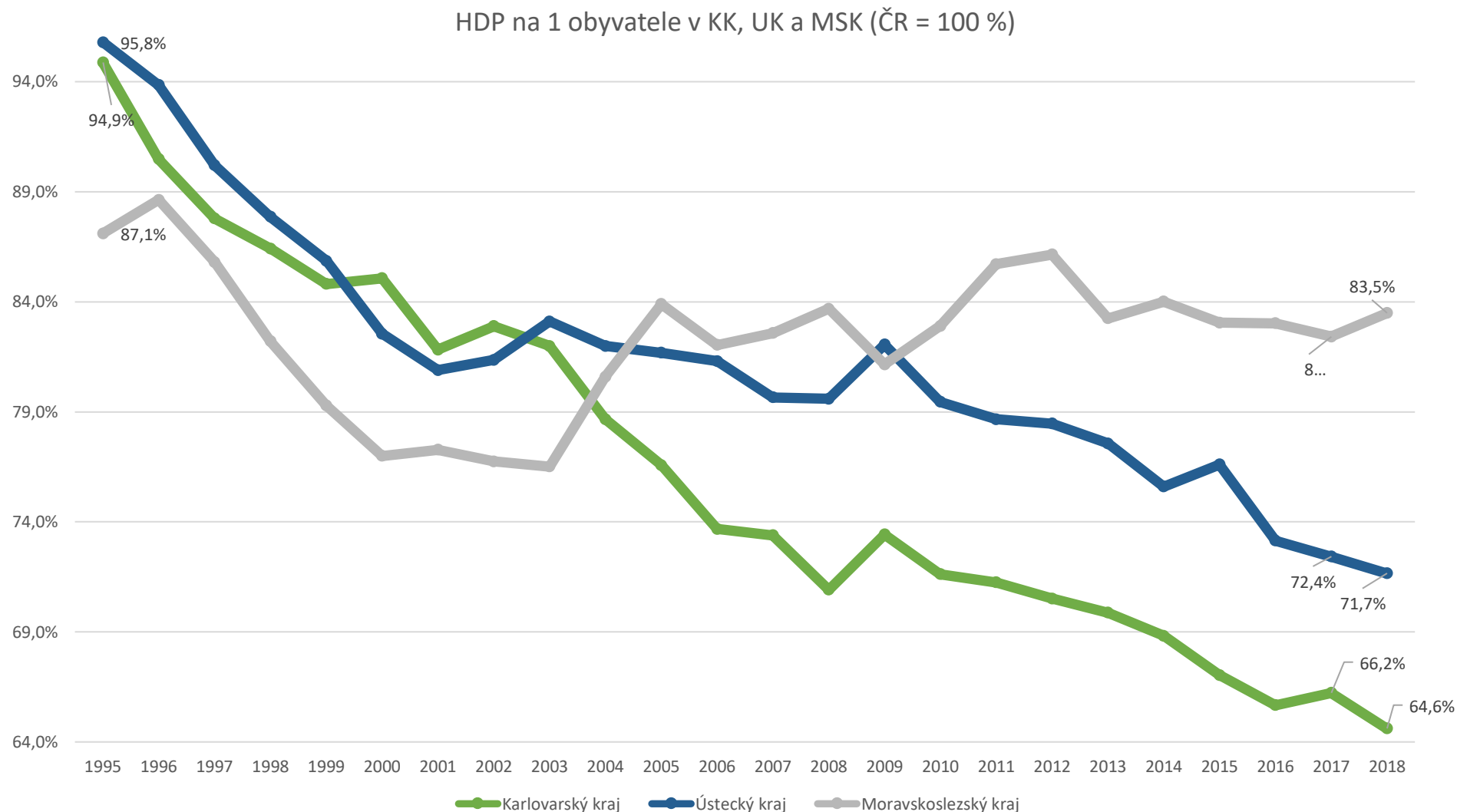
(data z ČSU doplněná o rok 2018, zpracováno duben 2020)

V meziročním porovnání HDP na obyvatele opět narostlo zaostávání Ústeckého kraje vůči průměru ČR, a to o dalších 0,7%. Mezi lety 2015 až 2018 došlo k propadu o 4,9%. Za celé sledované období se Ústecký kraj od původní pozice vzdálil o 24,1%, od průměru ČR již o 28,3%)

Zdroj dat: ČSÚ

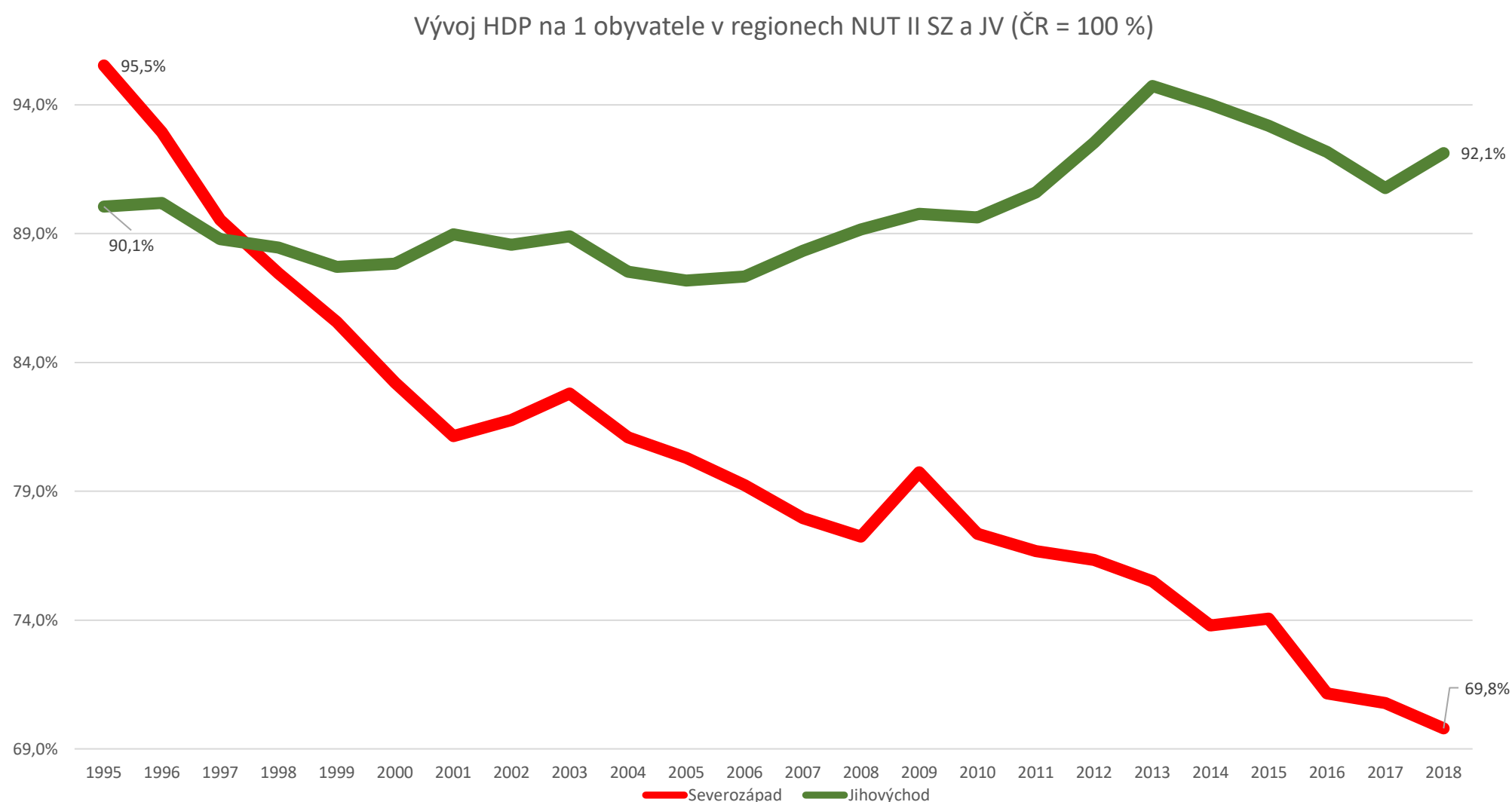

Ze 3 strukturálně postižených regionů se Moravskoslezský kraj stabilizoval a začíná v HDP na obyvatele stoupat k průměru ČR. Ústecký a Karlovarský kraj se dále propadají a za průměrem ČR stále více zaostávají.

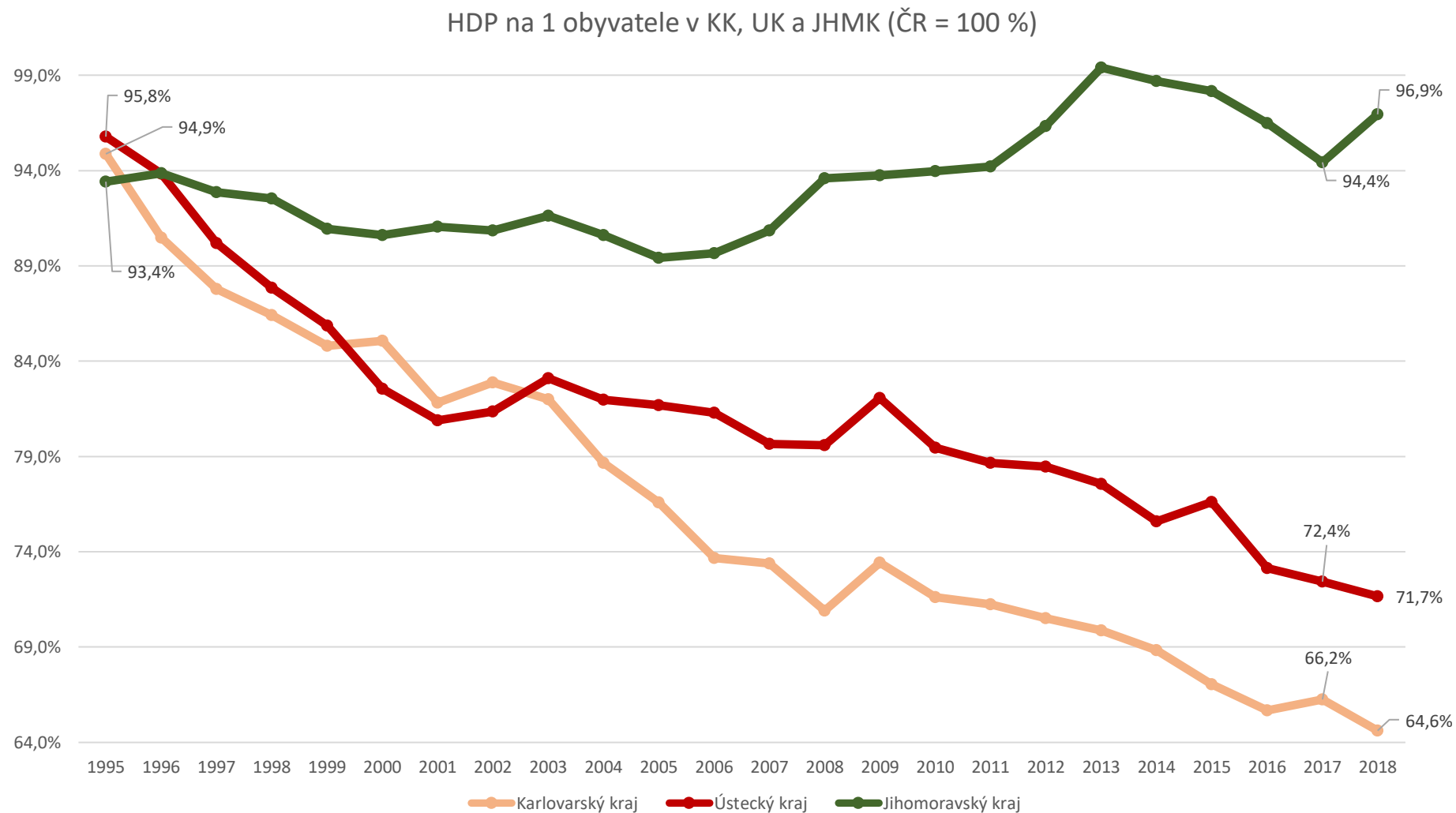
Zdroj dat: ČSÚ

Graf dokládá zvyšování disparit mezi regiony soudržnosti a fatální selhávání kohezních a regionálních politik. Jihovýchod stále bohatne, Severozápad stále chudne. Rozdíl mezi regiony Severozápad a Jihovýchod v HPD na obyvatele dosáhl již 22,3%.

Ukázka rozevírání nůžek mezi kraji. Regionální rozdíl mezi Karlovarským a Jihomoravským krajem v HPD na obyvatele již neuvěřitelných 32,3%!

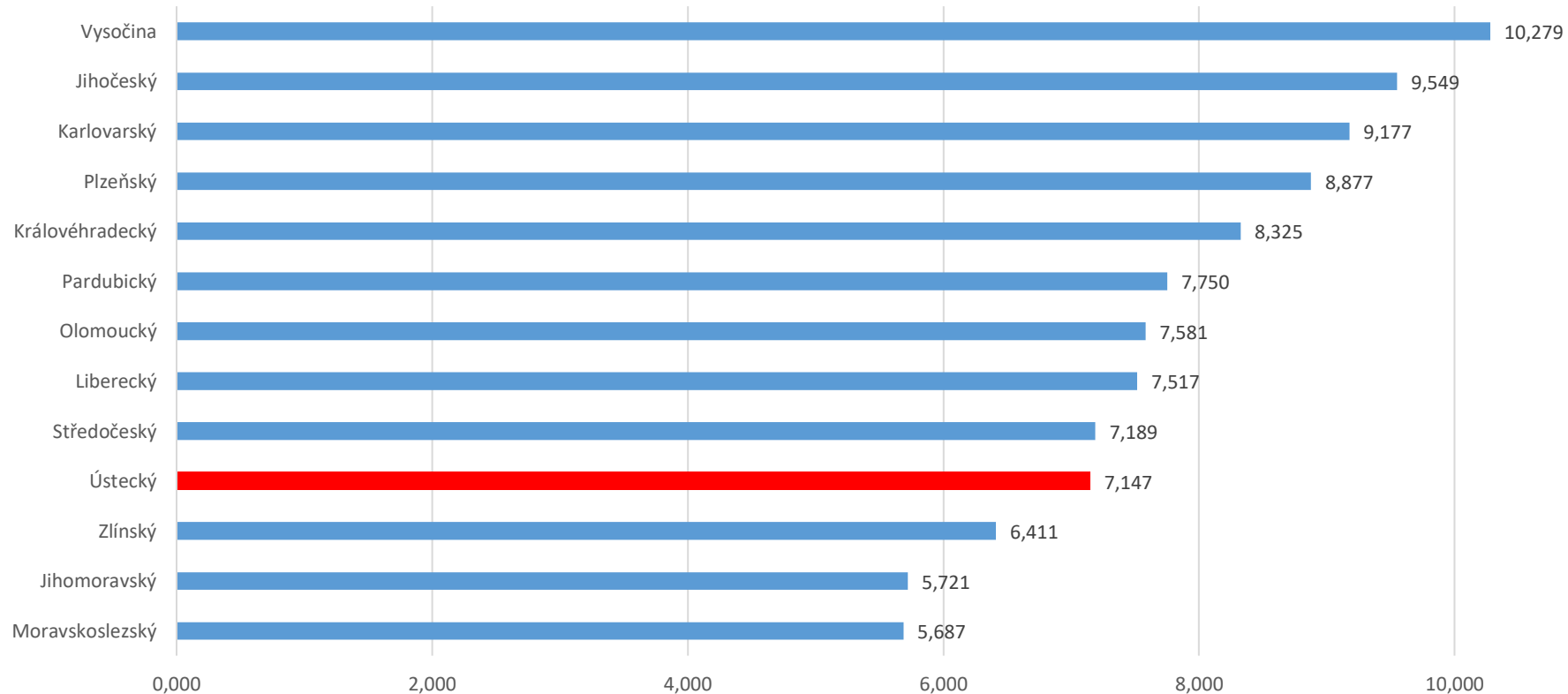
Zdroj dat: ČSÚ

Daňové příjmy krajů v rámci RUD

V roce 2018 získal **UK** od státu **7.147** Kč/obyvatele, Vysočina 10.279 Kč/obyvatele (tj. za rok 2018 oproti Vysočině obdržel UK celkem o **2,57 miliardy** korun méně)

RUD: Daňové příjmy na 1 obyvatele - daňové příjmy krajů (v tis. Kč) v roce 2018

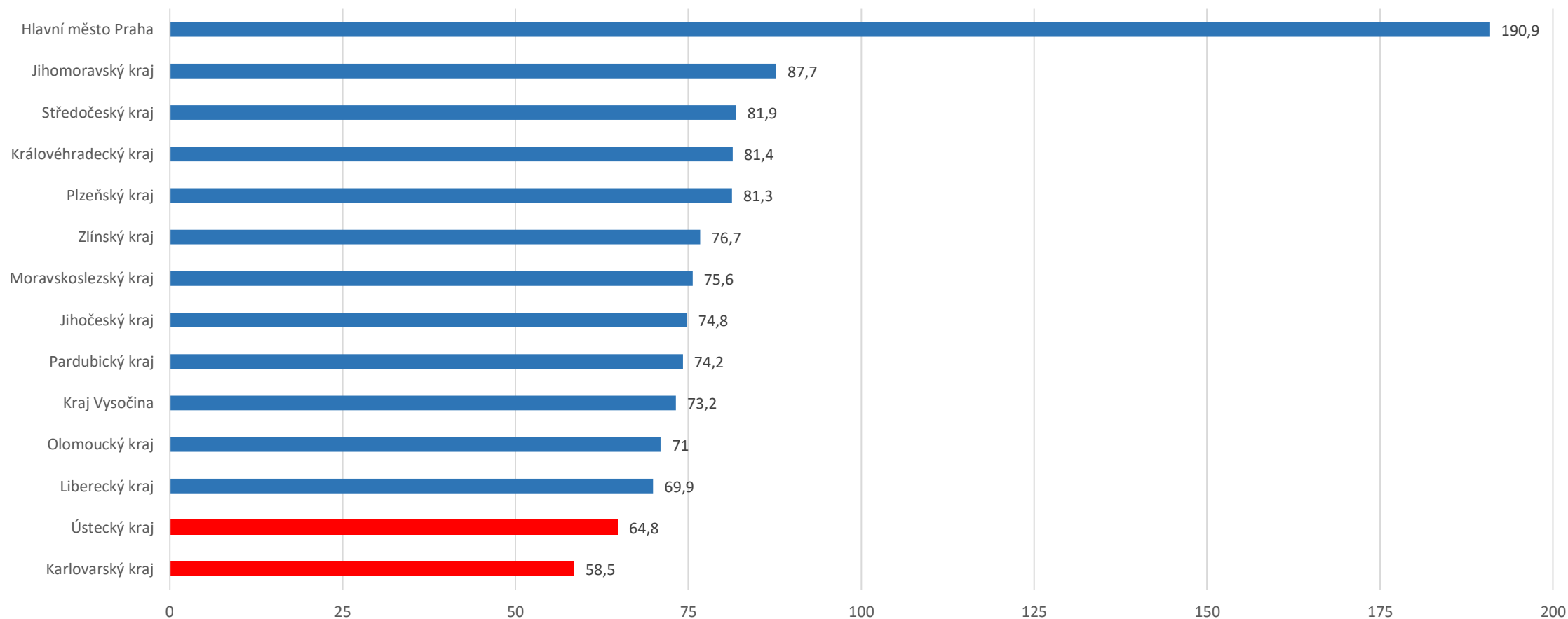

Zdroj dat: ČSÚ

I v HDP na obyvatele vůči průměru EU došlo za rok 2018 k dalšímu zvýšení zaostávání Ústeckého a Karlovarského kraje.

Zdroj dat: ČSÚ

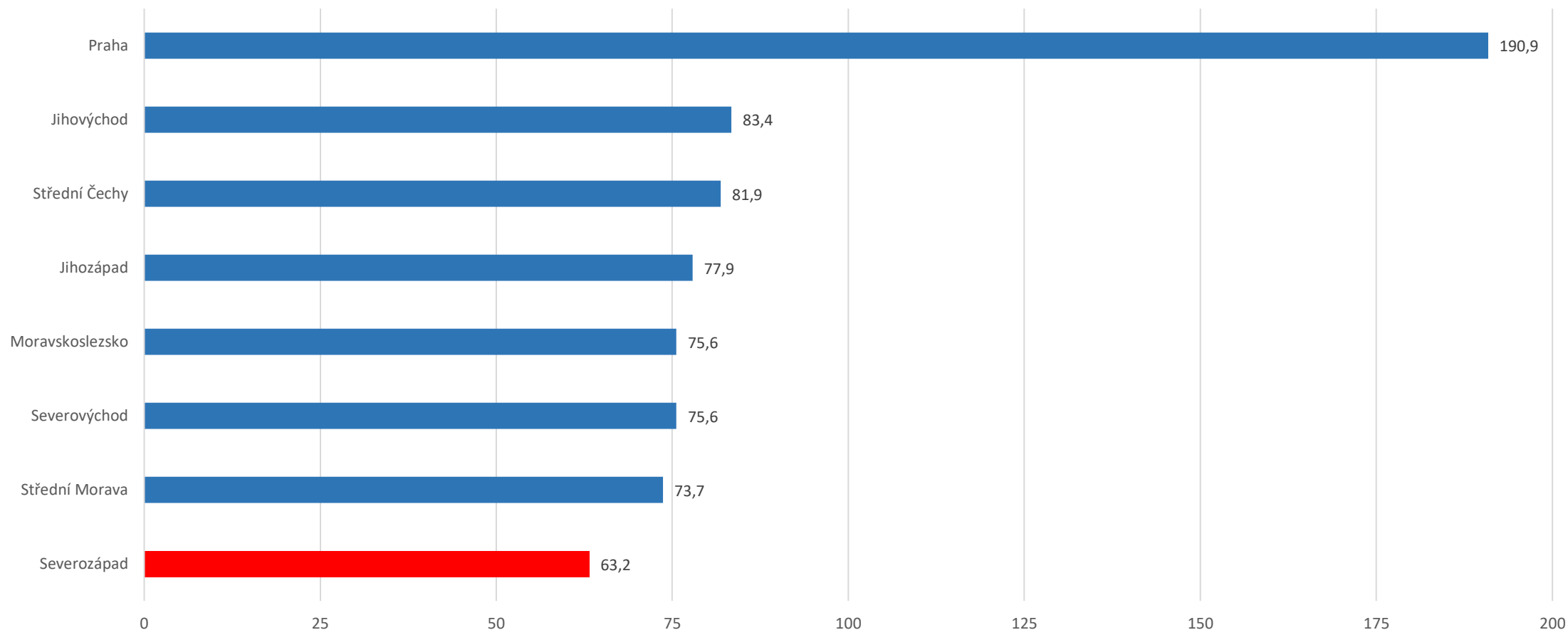
HDP na obyvatele v PPS v roce 2018 podle krajů, EU 28 = 100

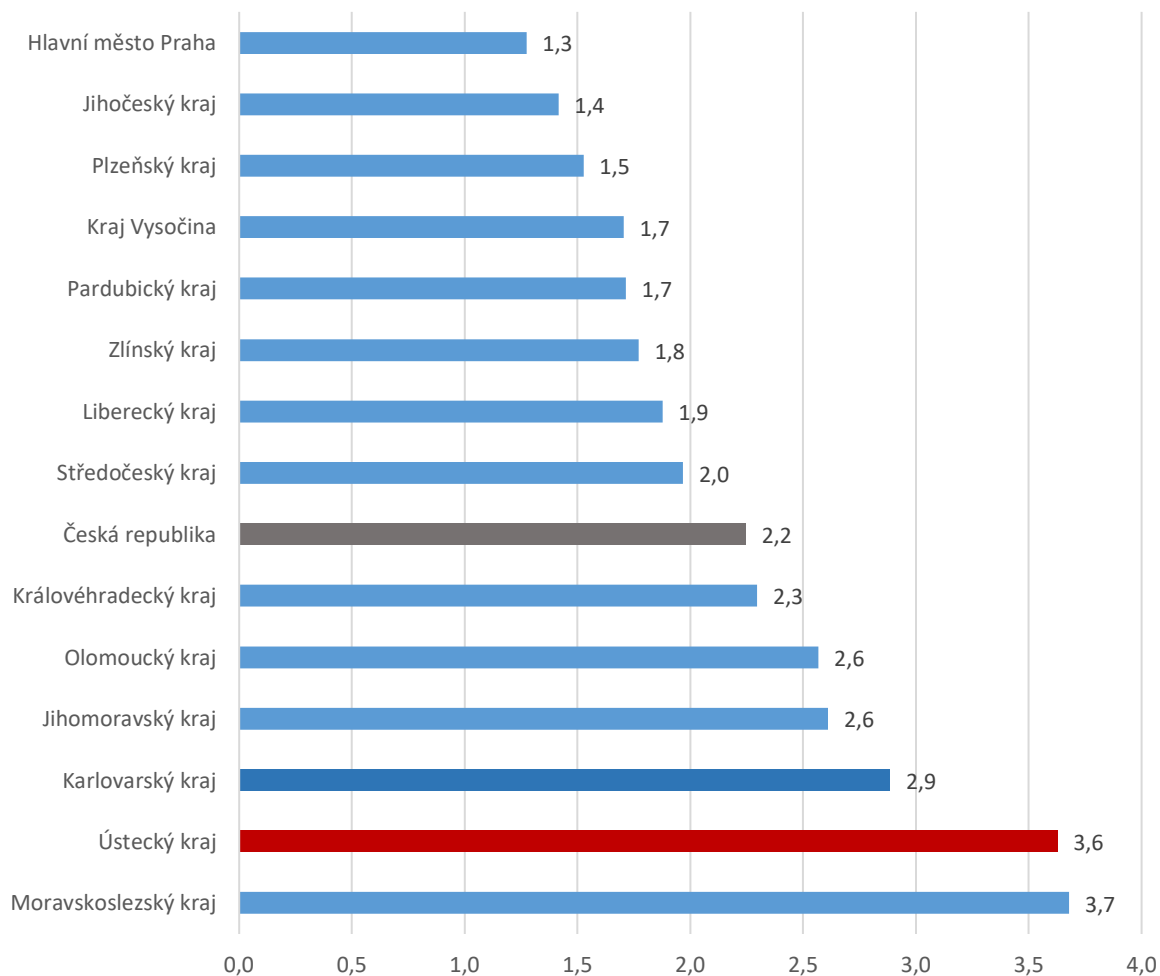
Již jen 2 regiony soudržnosti jsou pod 75% HDP/obyvatele vůči průměru EU. Severozápad se meziročně opět propadl a vůči předposlední Střední Moravě zvýšil své zaostávání o 10,5%! Vůči Praze zvýšil Severozápad své zaostávání již o 127,7%!

Zdroj dat: ČSÚ

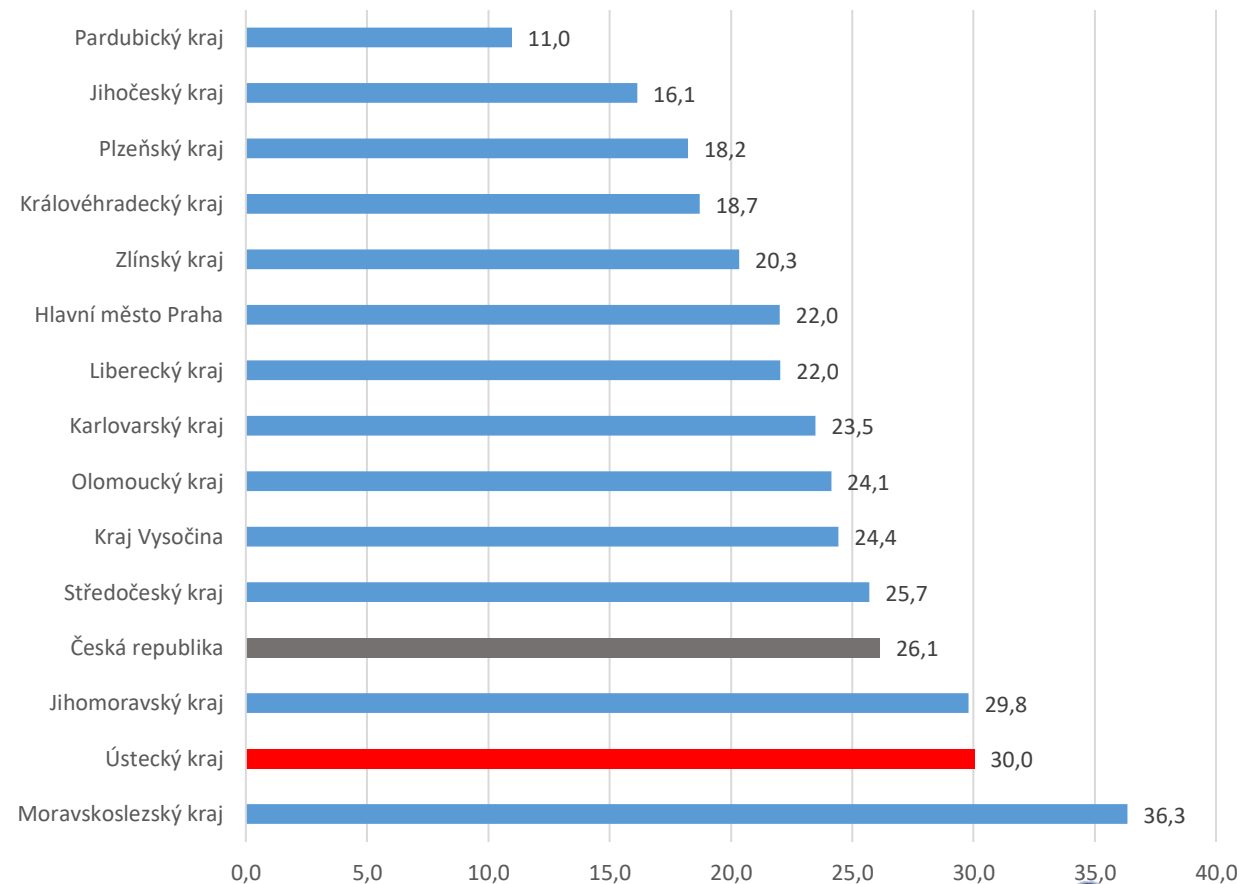
HDP na obyvatele v PPS v roce 2018 podle NUTS II, EU 28 = 100

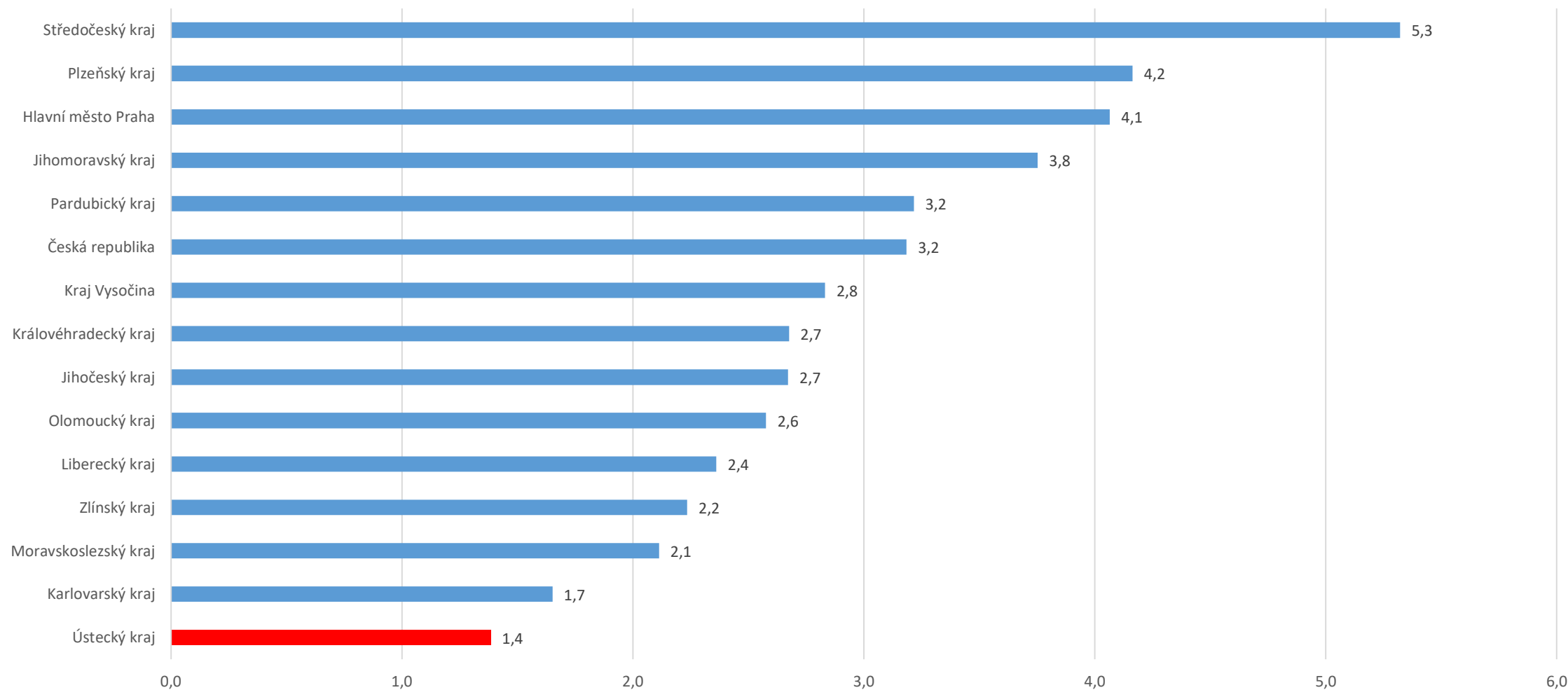
Obecná míra nezaměstnanosti 2018 (roční průměr, %)

Podíl uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadů práce déle než 1 rok z celkového počtu uchazečů evidovaných úřady práce v % (2018)

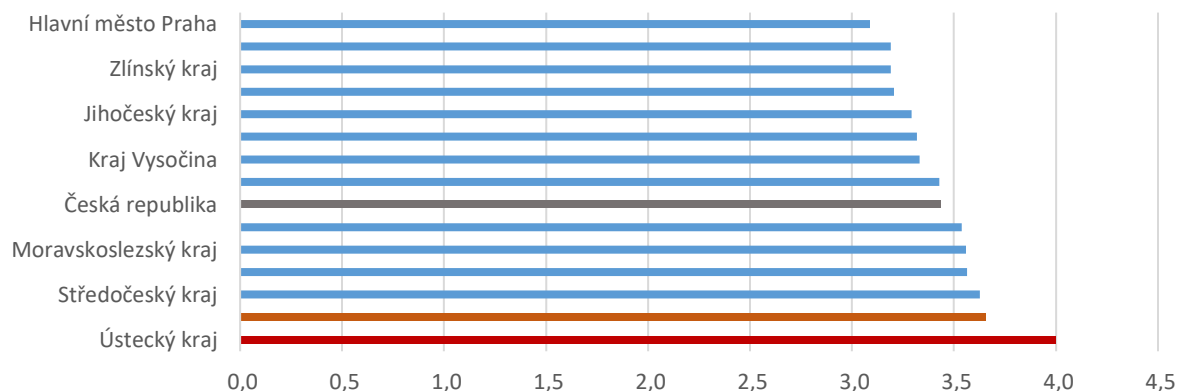

Dokončené byty na 1 000 obyvatel středního stavu (2018)

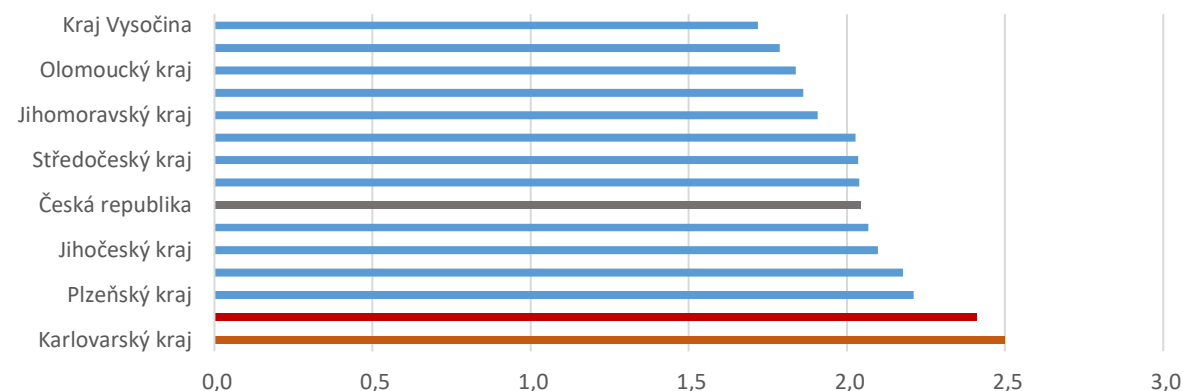

Ústecký a Karlovarský kraj vykazuje největší úmrtnost jak na novotvary, tak na oběhovou soustavu, a to u mužů i u žen

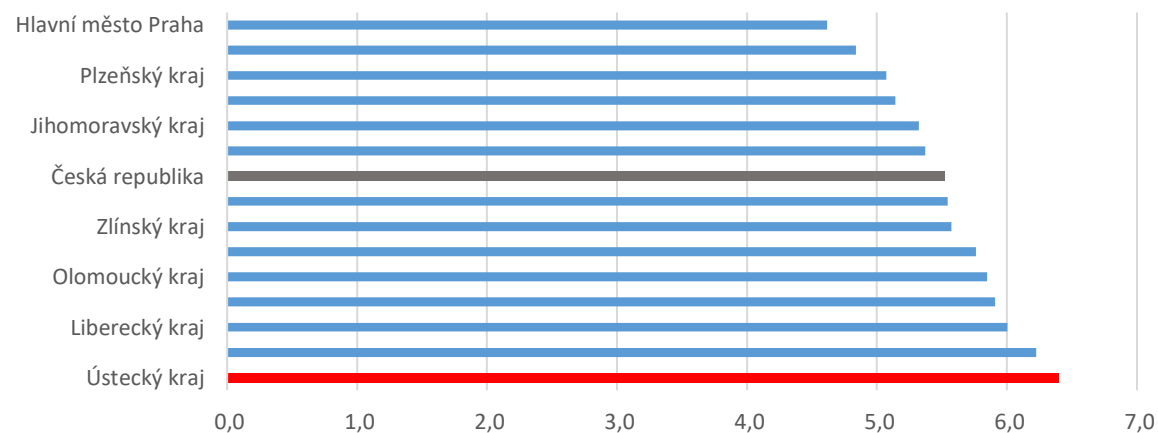
Standardizovaná úmrtnost na novotvary (na 1 000 obyvatel) - muži (2018)

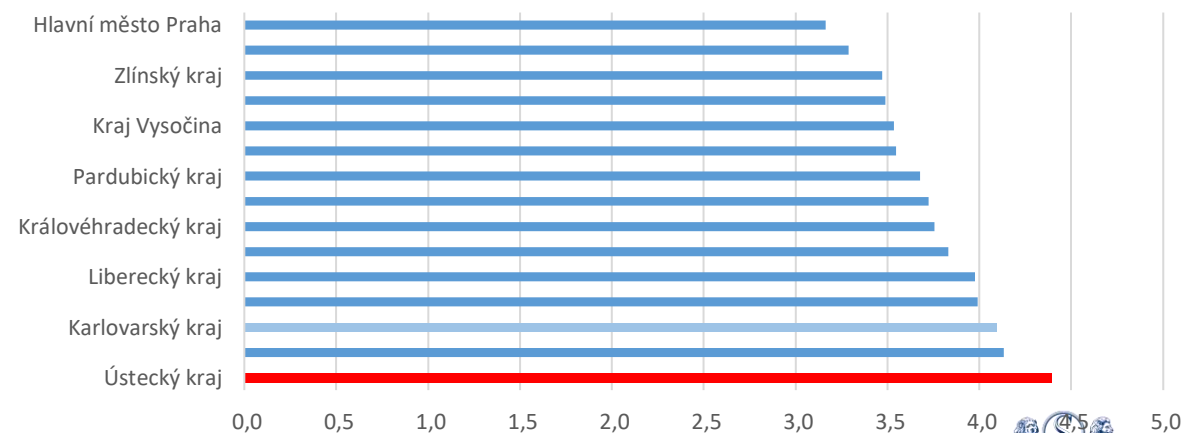
Standardizovaná úmrtnost na novotvary (na 1 000 obyvatel) - ženy (2018)

Standardizovaná úmrtnost na nemoci oběhové soustavy (na 1 000 obyvatel) - muži (2018)

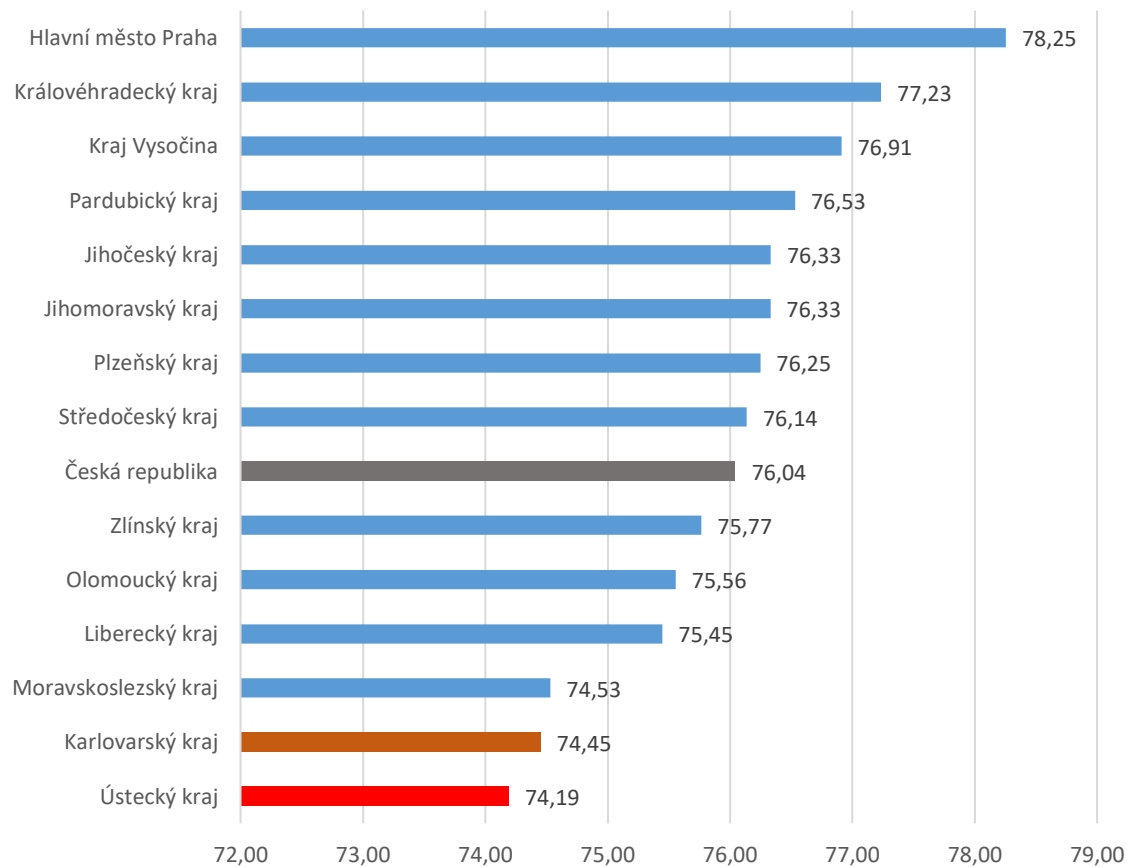

Standardizovaná úmrtnost na nemoci oběhové soustavy (na 1 000 obyvatel) - ženy (2018)

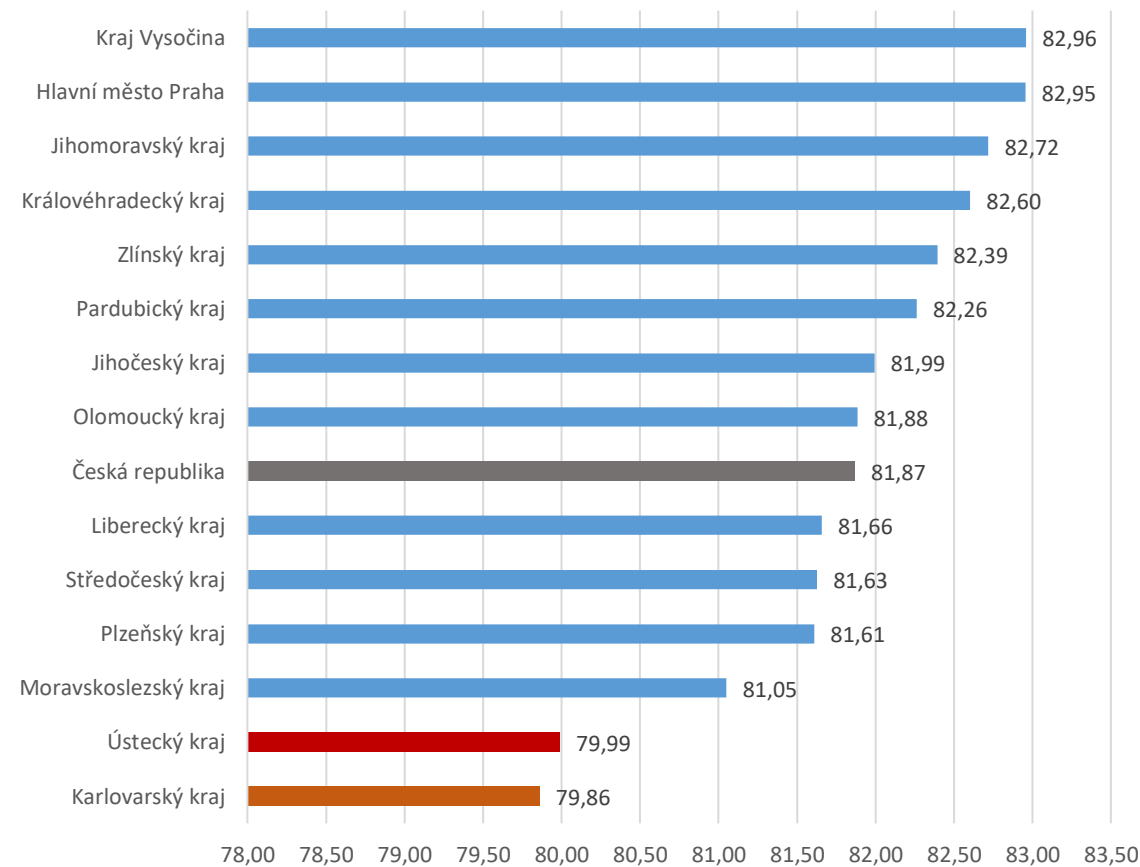

Muži i ženy v Ústeckém a Karlovarském kraji dříve umírají, např. ženy v těchto krajích mají v průměru o 3 roky kratší život než na Vysočině

Naděje dožití při narození - muži (dvouletý klouzavý průměr) (2018)

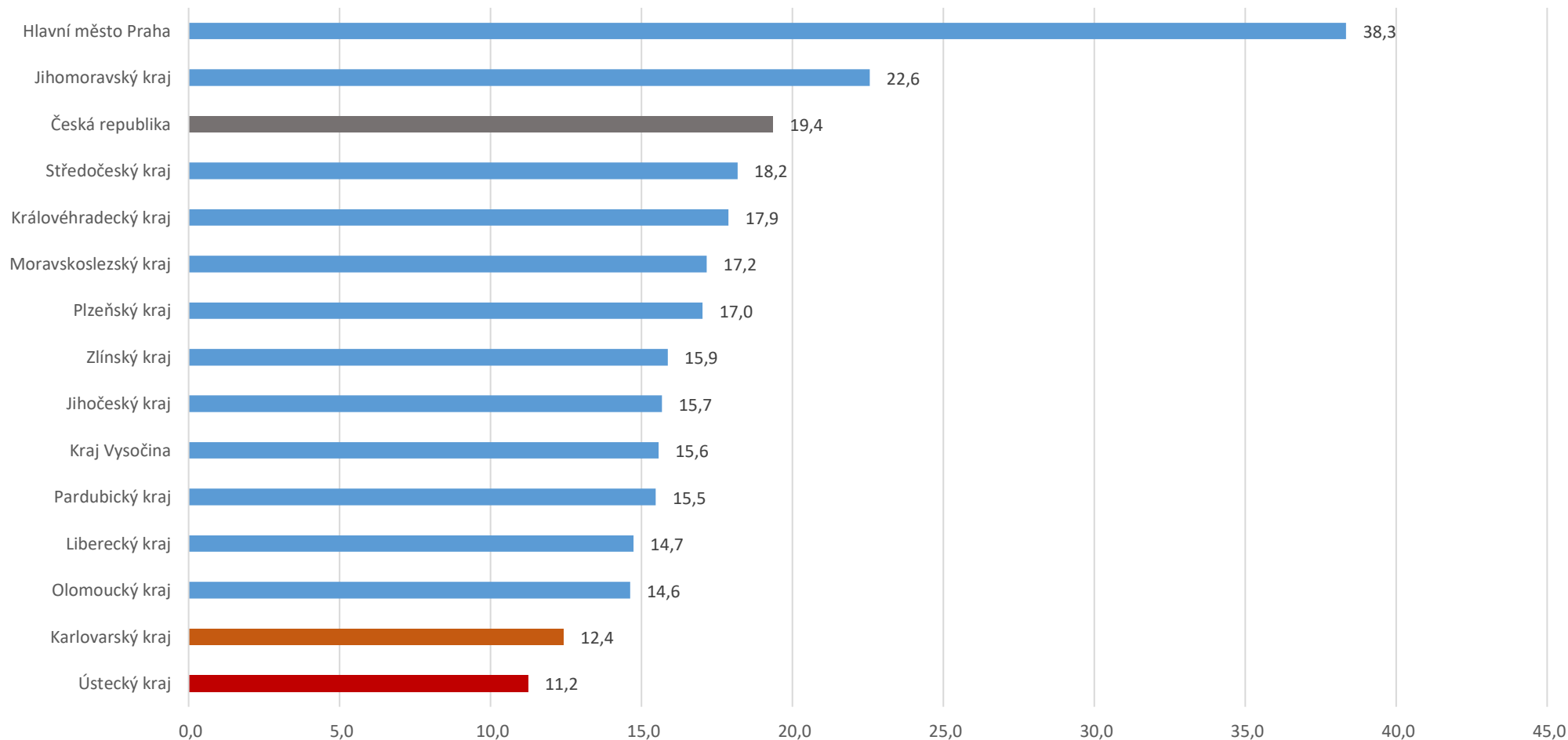
Naděje dožití při narození - ženy (dvouletý klouzavý průměr) (2018)

Ústecký a Karlovarský kraj vykazují nejmenší počet vzdělaných osob mezi svými obyvateli, v UK téměř 3,5x méně než v Praze

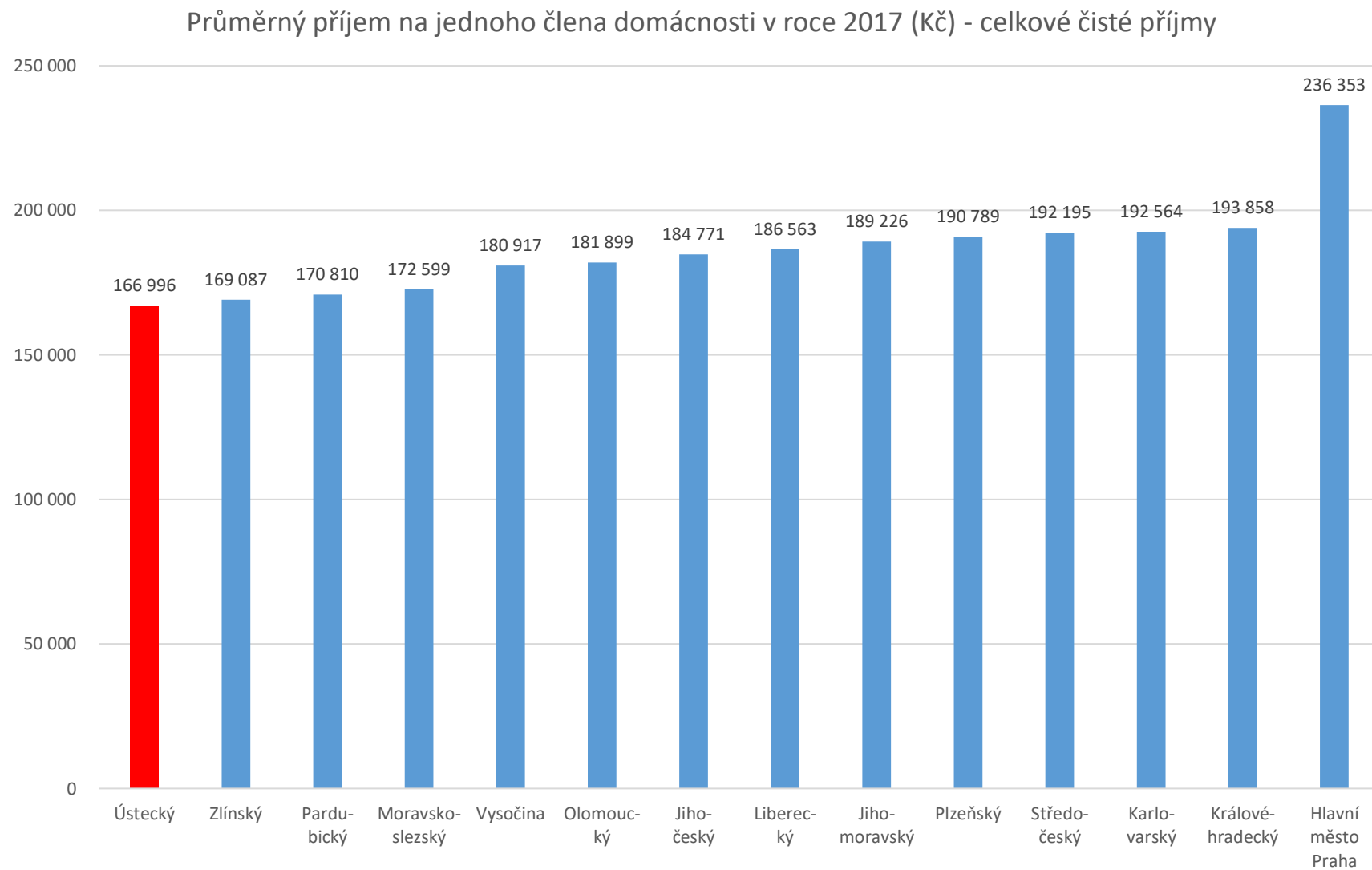
Zdroj dat: ČSÚ

Podíl obyvatel ve věku 15 a více let s terciárním vzděláním v % - roční průměry (2018)

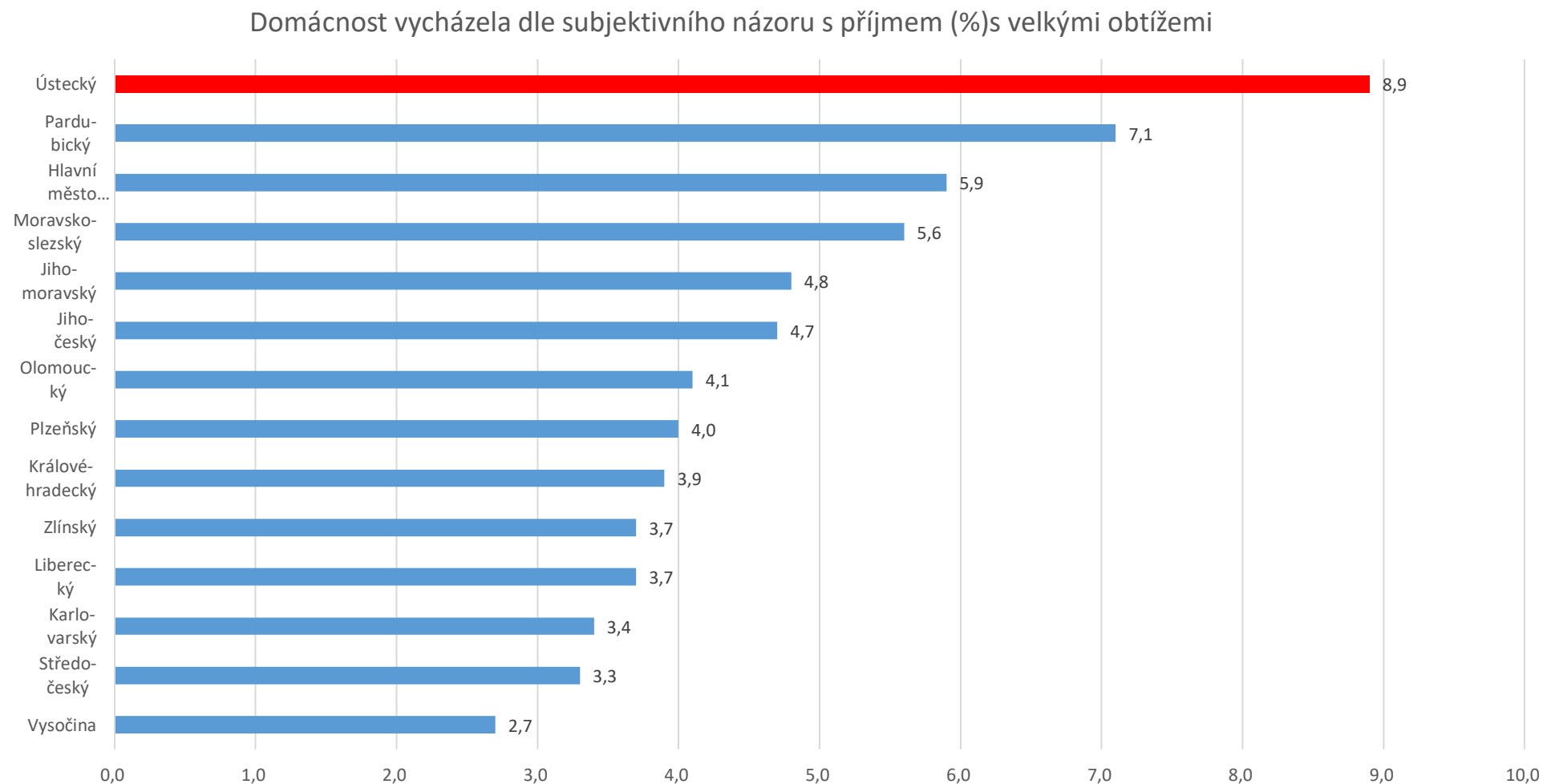
Ústecký kraj vykazuje nejmenší celkové čisté příjmy na 1 člena domácnosti

Zdroj dat: ČSÚ

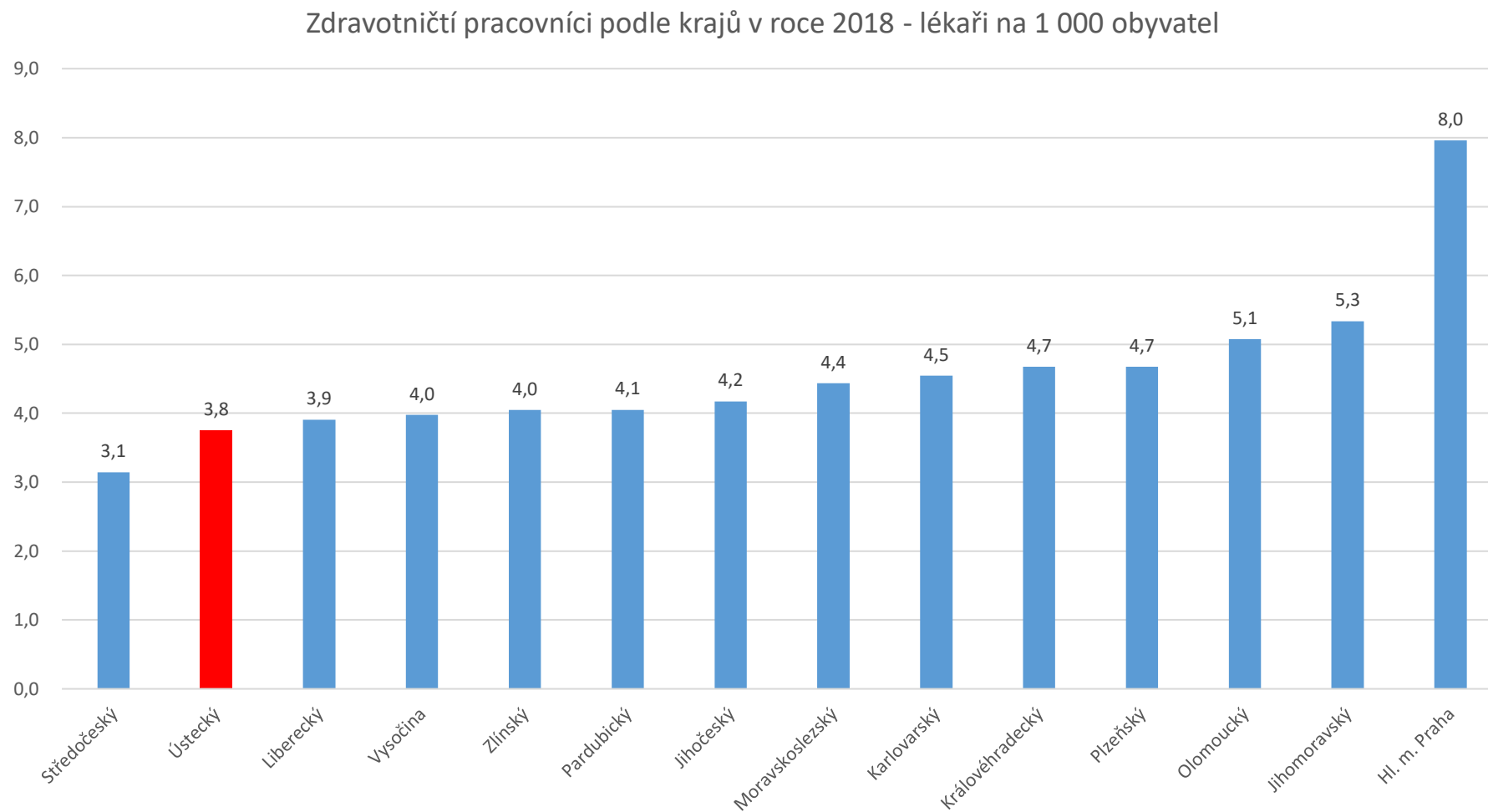
Téměř 9% domácností v Ústeckém kraji nevychází s příjmem

Zdroj dat: ČSÚ

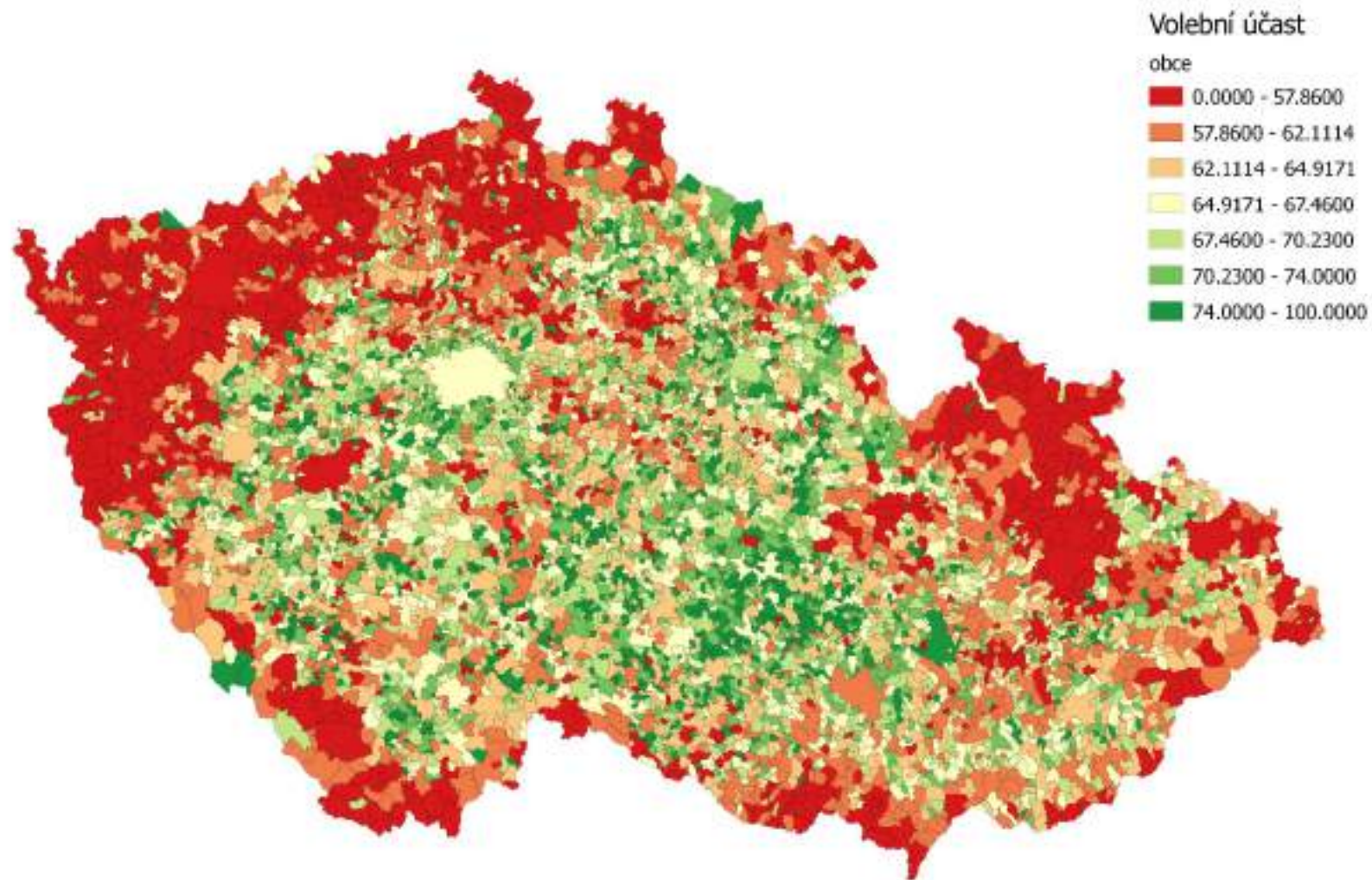
Ústecký kraj má jeden z největších nedostatků lékařského personálu

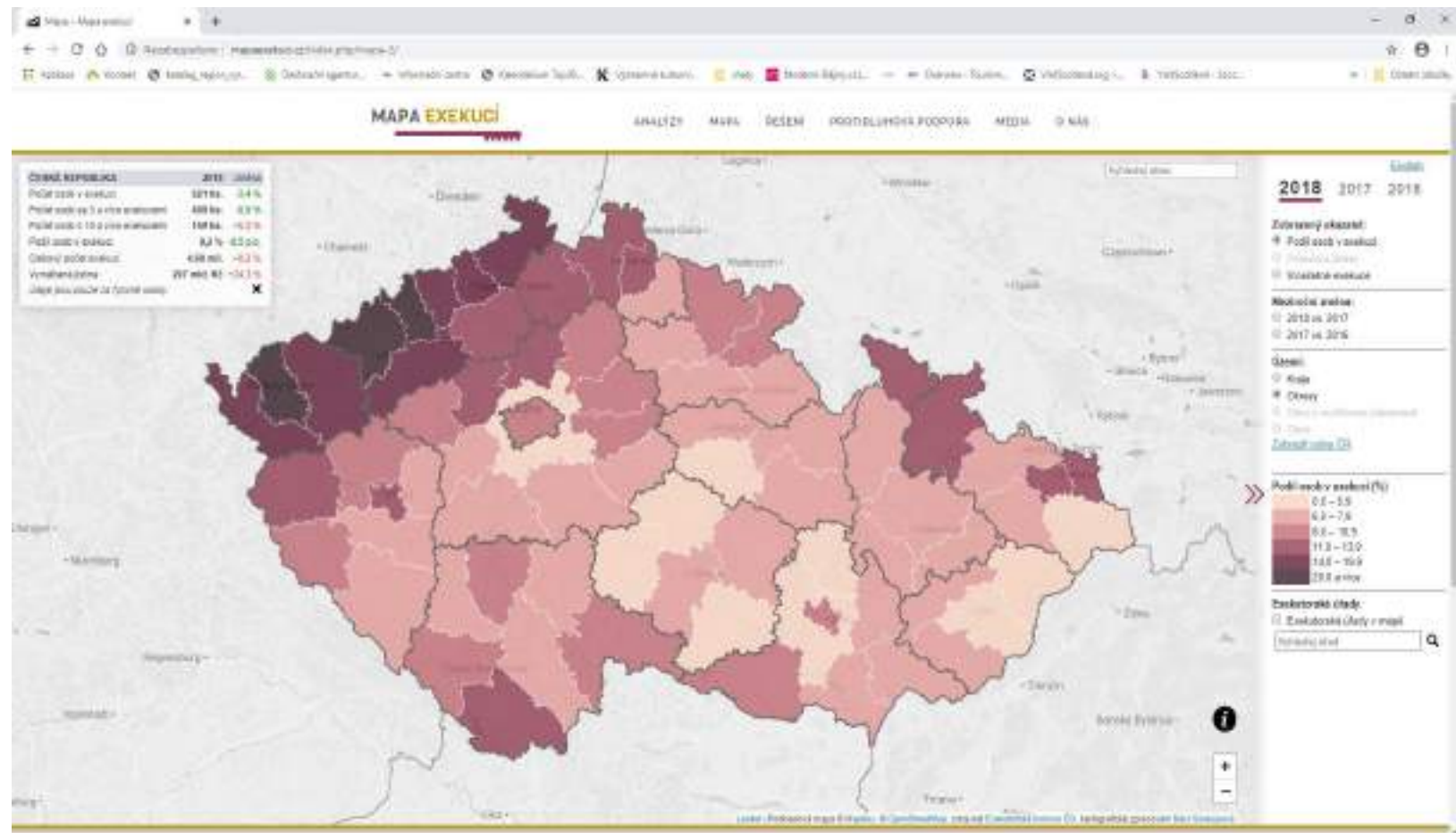
Zdroj dat: ČSÚ

Mapa negativních sociopatologických jevů

Zdroj dat:
kohovolit.eu

Počet osob v exekuci: 821 tis.
 Počet osob se 3 a více exekucemi: 489 tis.
 Počet osob v exekuci: 9,2%
 Celkový počet exekucí: 4,68 milionů
 Vymáhaná jistina: 297 miliard Kč!

Zdroj dat:
mapaexekucí.cz

Nejhorší Ústecký kraj: přes 17,56 % lidí v exekuci
Druhý nejhorší Karlovarský kraj: 16,85% lidí v exekuci
 Výbor pro územní rozvoj, veřejnou správu a životní prostředí

EXEKUCE V DATECH 2017

(www.mapaexekuci.cz)

MAPA EXEKUCÍ

Číslo ČR	2017	2016
Počet osob v exekuci	363 tis.	337 tis.
Podíl osob v exekuci	9,7 %	9,3 %
Celkový počet exekucí	4,67 mil.	4,46 mil.
Exekucně vymáhána jistina	239 mld. Kč	325 mld. Kč*
Průměrná jistina na osobu	277 tis. Kč	390 tis. Kč*
Osoby se 3 a více exekucemi	493 tis.	489 tis.
Osoby s 10 a více exekucemi	151 tis.	145 tis.
Osoby do 30 let	118 tis.	-
Osoby nad 65 let	51 tis.	-

* Jistina za rok 2016 obsahuje i právní osoby

Téměř 70 % dlužníků má více exekucí

Věková struktura osob v dluhové pasti

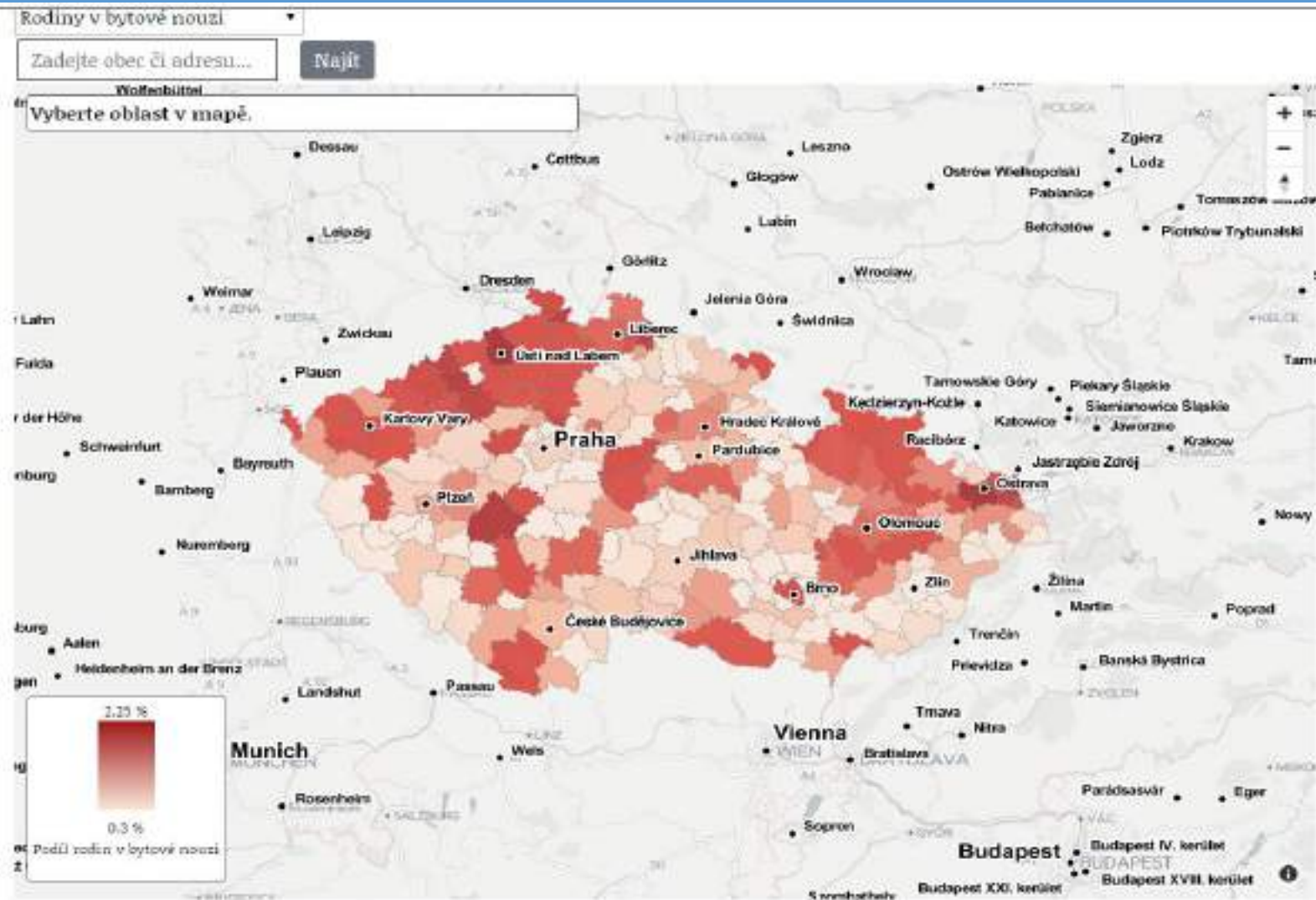
Počet osob v exekuci vzrostl ve všech krajích kromě Olomouckého a Pardubického

CS Inform

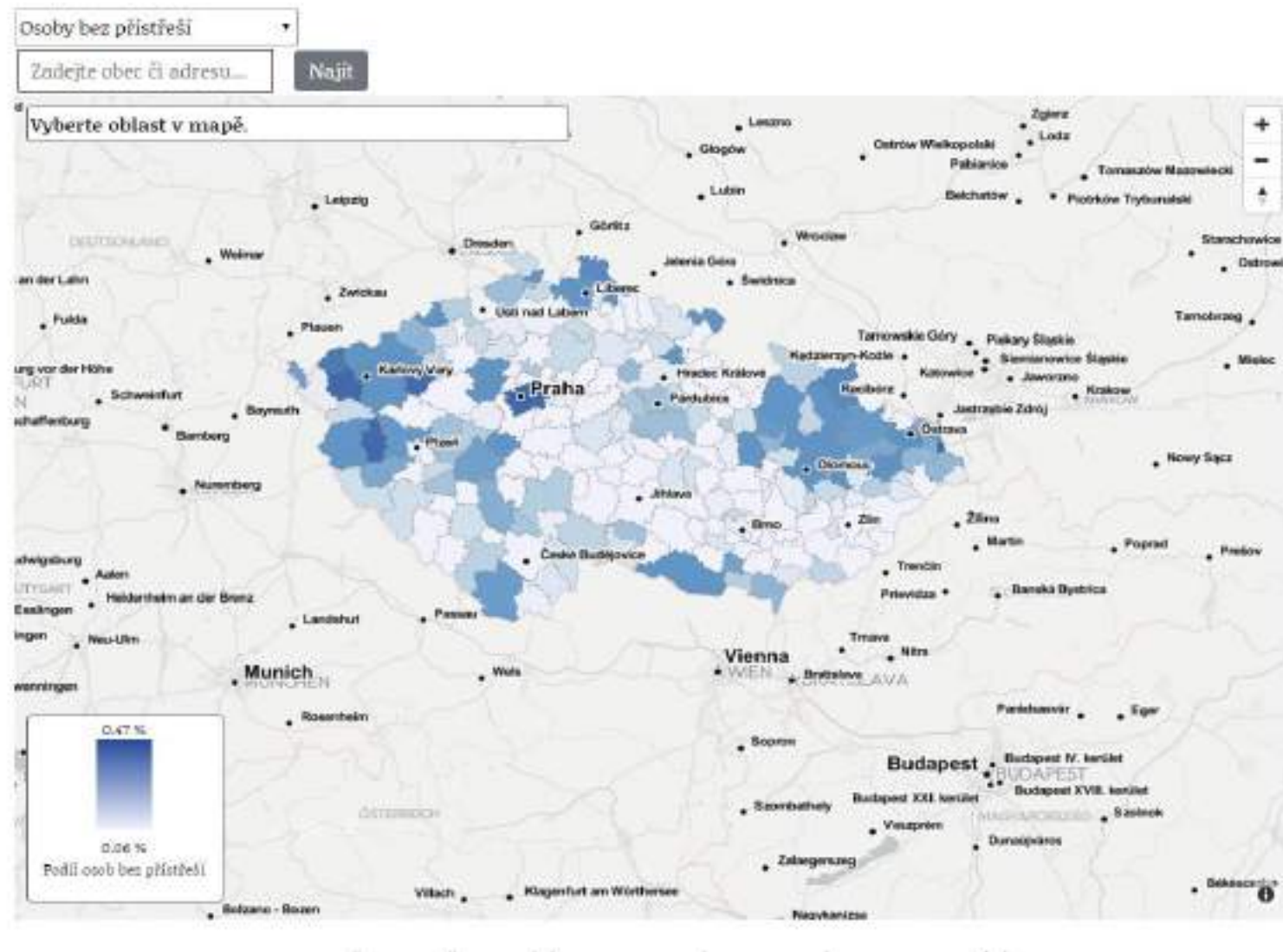
made with Infogram

dat:
exekucí.cz

Mapa vyšla letos v červnu v článku *Interaktivní mapa bytové nouze: Prahu trápí bezdomovectví, Ostravu byty v žalostném stavu, kde se právě bytové nouzi věnujeme detailně.*

Zdroj dat: irozhlas

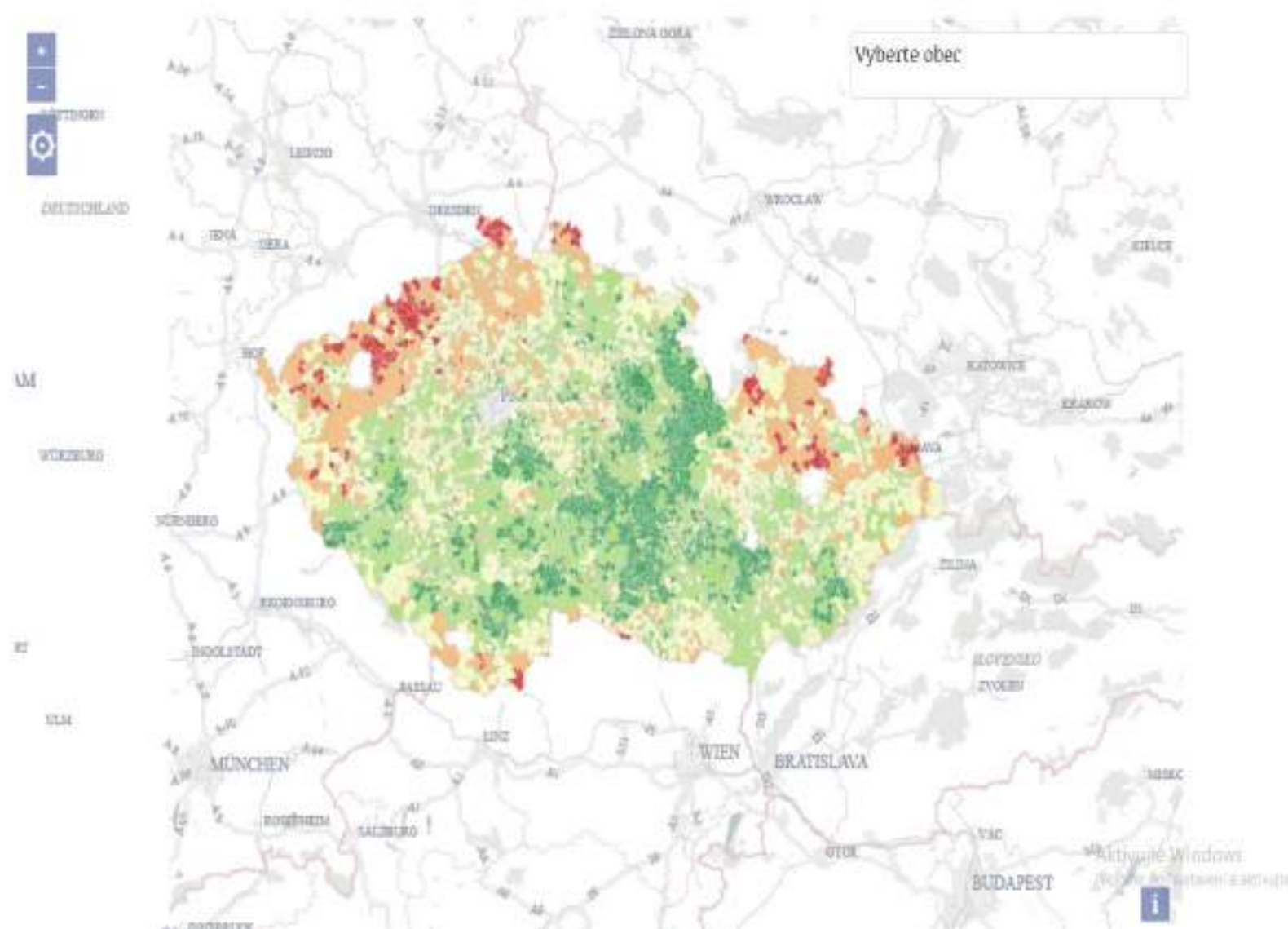
Zdroj dat: irozhlas

Index kvality života 2018

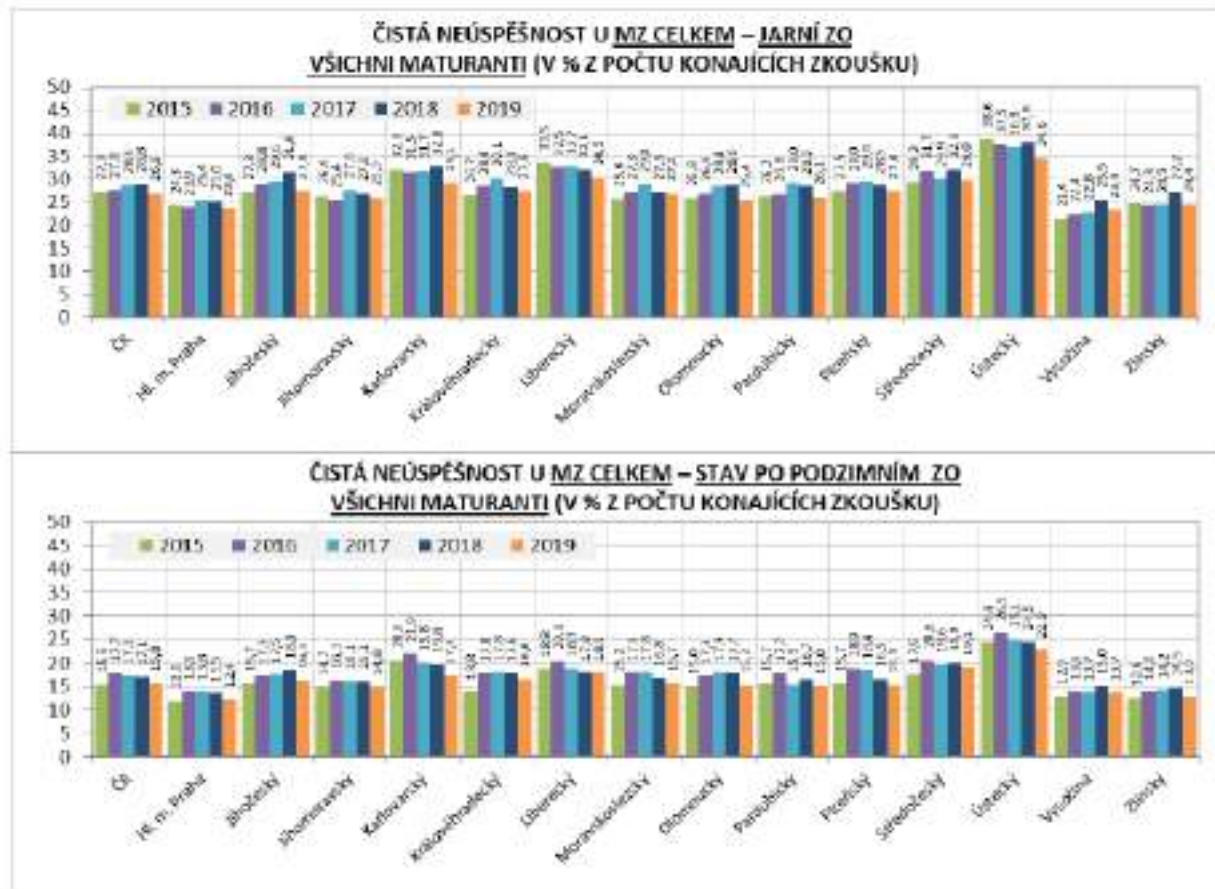
Podle 14 veřejně dostupných datových sad:
Nezaměstnanost, podíl exekucí, bezpečnost, závislost
na průmyslu, vzdálenost od okresního města,
dostupnost lékařské péče, dostupnost středních a
mateřských škol, možnost připojení k rychlému
internetu, dlouhověkost, přírůstek obyvatel,
rozvodovost a počet věřících.

**Nejnižší kvalita života v severních Čechách a na
severní Moravě. Pohraničí je oproti zbytku republiky
výrazně červenější hned v pěti ukazatelích:
nezaměstnanosti, emisích škodlivin, očekávané
naději dožití, podílu exekucí a bezpečnostních
statistikách.**

Zdroj dat: irozhlas

VÝVOJ ČISTÉ NEÚSPĚŠNOSTI U MZ CELKEM VŠICHNI MATURANTI – MZ 2015–2019 – JARNÍ ZO A STAV PO PODZIMNÍM ZO

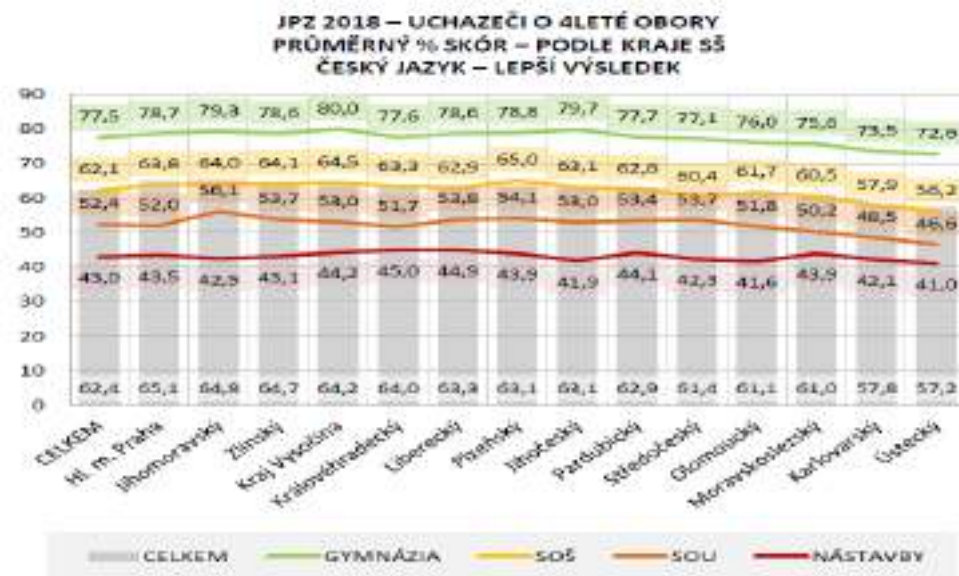

ČISTÁ NEÚSPĚŠNOST – podíl maturantů, kteří v zkoušce neuspěli ku počtu konajících zkoušek (%).

Údaje v obou grafech jsou za všechny maturanty daného ročníku, tedy za školy konající maturitní zkoušku v řádném, opravném a náhradním termínu.

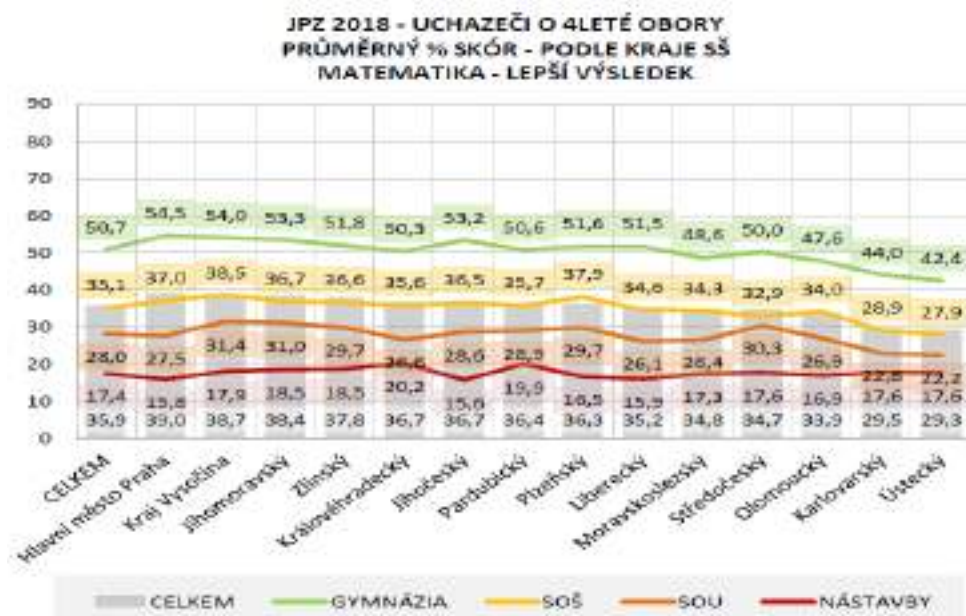
Neúspěšnost v
maturitních
zkouškách
nejvyšší v
Ústeckém kraji

Zdroj: Cermat

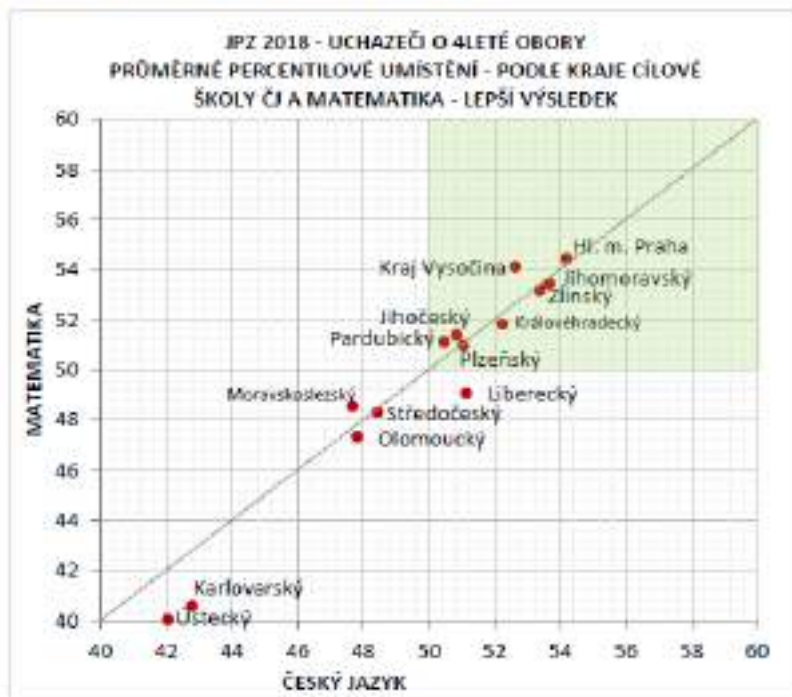
Jednotné přijímací zkoušky 2018

Nejnižší průměrný skóre vykazují v ČJ i matematice uchazeči v ÚK a KV.

Zdroj: Cermat

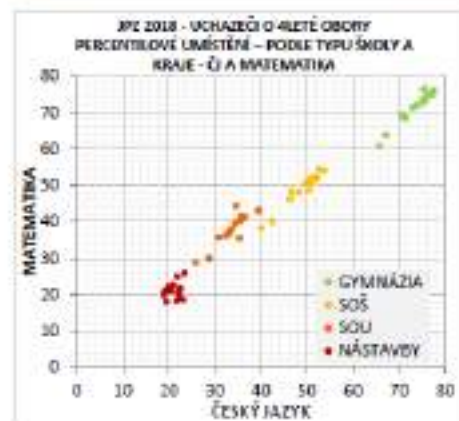
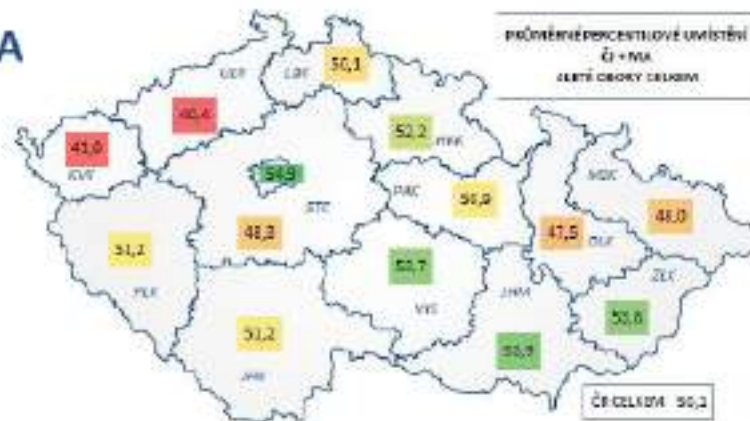
4LETÉ OBORY – ČESKÝ JAZYK A MATEMATIKA PERCENTILOVÉ UMÍSTĚNÍ PODLE KRAJE CÍLOVÉ ŠKOLY

Nad průměrem ČR se v obou zkouškách, tedy jak v češtině, tak v matematice, umístili uchazeči o 4leté obory v Praze, v kraji Vysočina, v Jihomoravském, Zlínském, Královéhradeckém, Jihočeském, Plzeňském a Pardubickém kraji.

Liberecký kraj se pohybuje nad průměrem ČR pouze v českém jazyce, matematika jej řadí do lehkého podprůměru.

Podprůměrný výsledek v obou zkouškách vykazují uchazeči z kraje Středočeského, Moravskoslezského a Olomouckého. S velkým odstupem se pak na konci umístili kraje Karlovarský a Ústecký.

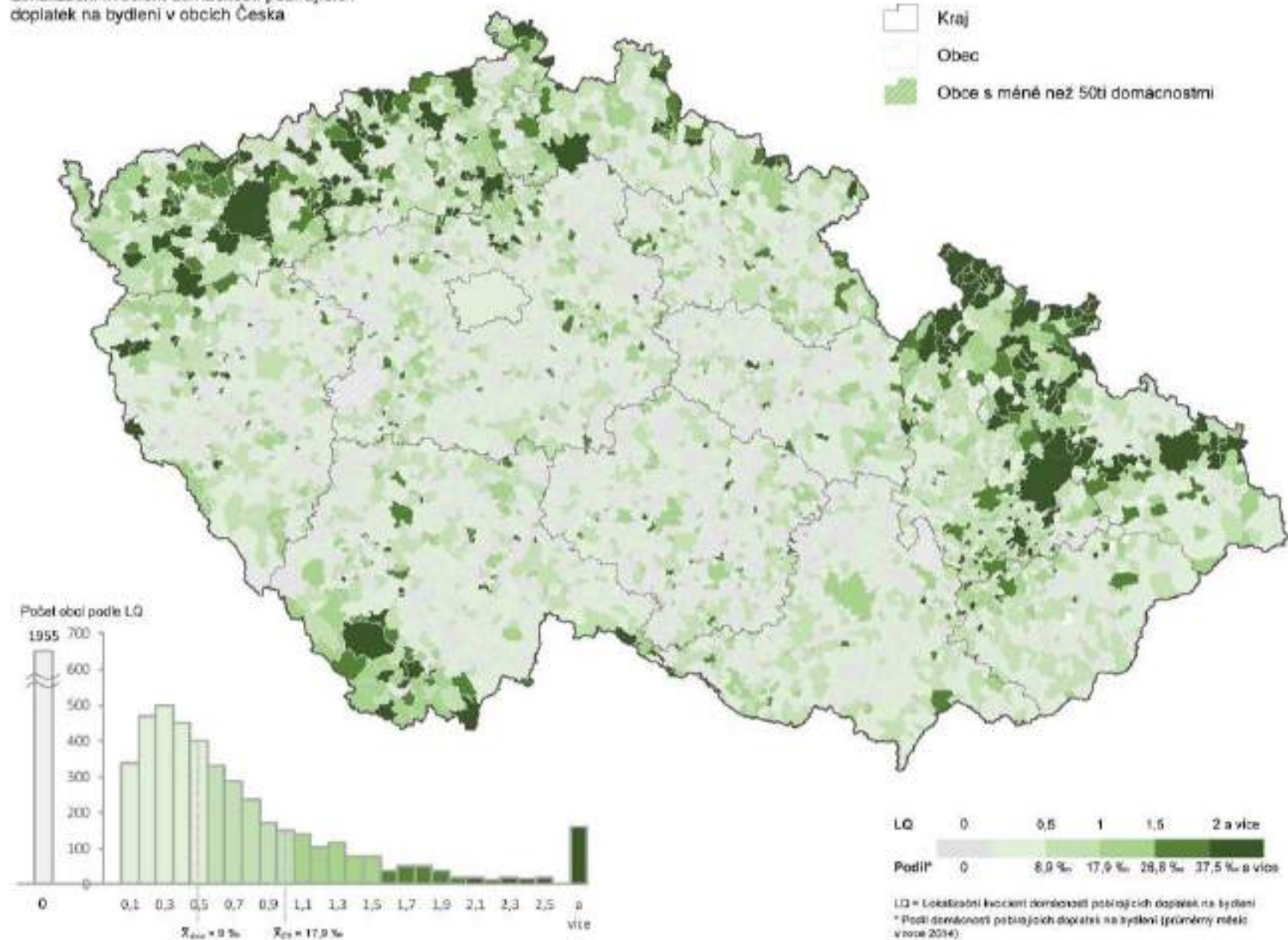
Jednotné
přijímací
zkoušky 2018

Hluboce pod
průměrem UK
a KK

Zdroj: Cermat

Doplatek na bydlení v roce 2014

Lokalizační kvocient domácností pobírajících
doplatek na bydlení v obcích Česka

Autorský kolektiv:

Návrh mapy:

Mgr. Zuzana Kopecká,
Doc. RNDr. Martin Oufedříšek, Ph.D.

Kartografické a grafické zpracování:

Mgr. Zuzana Kopecká

Zdroje dat:

MPSV (2014): Počet vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi podle trvalé adresy žadatele (podle obcí) v roce 2014.

ČSÚ (2011): Sčítání lidu, domů a bytů 2011. Český statistický úřad.

0 20 40 60 km

Lokalizační kvocient (LQ)

Porovnává úroveň koncentrace jevu v územní jednotce oproti relativnímu zastoupení jevu v celém území.

$$LQ = R_j / R$$

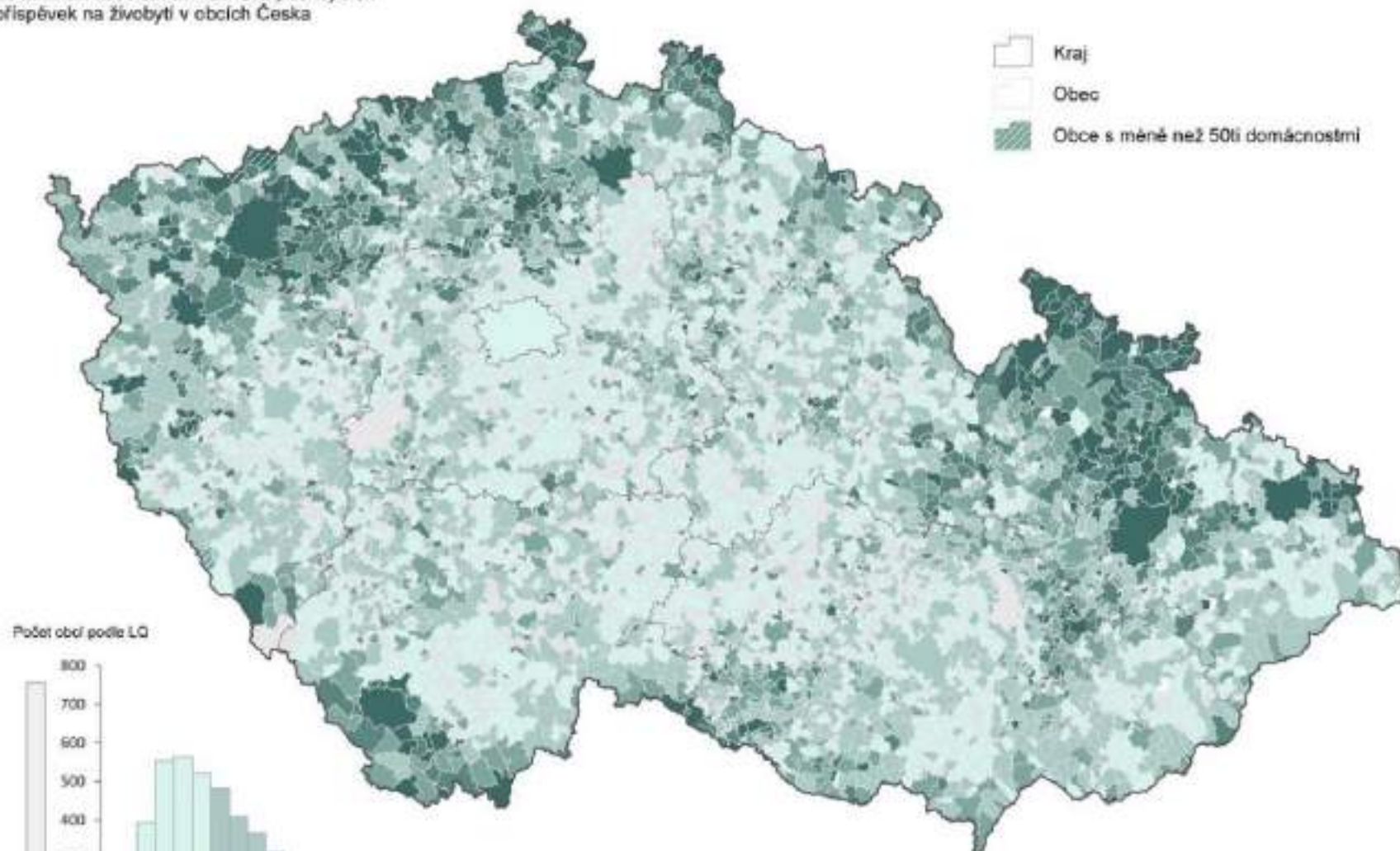
R_j – relativní zastoupení sledovaného jevu v j -té územní jednotce

R – relativní zastoupení sledovaného jevu na celém území

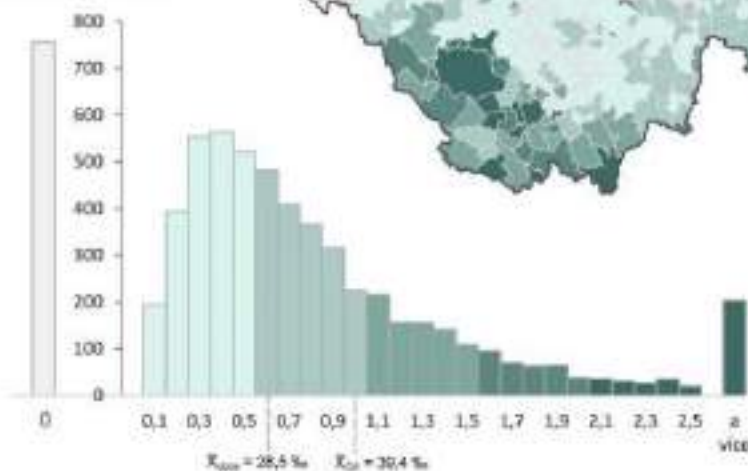
Lokalizační kvocient je roven 1, jestliže je relativní zastoupení jevu v územní jednotce stejné jako relativní zastoupení jevu na celém území.

Příspěvek na živobytí v roce 2014

Lokalizační kvocient domácností pobírajících příspěvek na živobytí v obcích Česka

Počet obcí podle LQ

- Kraj
- Obec
- Obce s méně než 50ti domácnostmi

LQ 0 0,5 1 1,5 2 a více

Podíl* 0 19,7 % 39,4 % 59,1 % 78,8 % a více

LQ = Lokalizační kvocient domácností pobírajících příspěvek na živobytí

* Podíl domácností pobírajících příspěvek na živobytí (průměrný měsíc roku 2014)

Autorský kolektiv:

Návrh mapy:

Mgr. Zuzana Kopecká,
Doc. RNDr. Martin Oufedníček, Ph.D.
Kartografické a grafické zpracování:
Mgr. Zuzana Kopecká

Zdroje dat:

MPSV (2014): Počet vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi podle trvalé adresy žadatele (podle obcí) v roce 2014.

ČSÚ (2011): Sčítání lidu, domů a bytů 2011. Český statistický úřad.

0 20 40 60 km

Lokalizační kvocient (LQ)

Porovnává úroveň koncentrace jevu v územní jednotce oproti relativnímu zastoupení jevu v celém území.

$$LQ = R_j / R$$

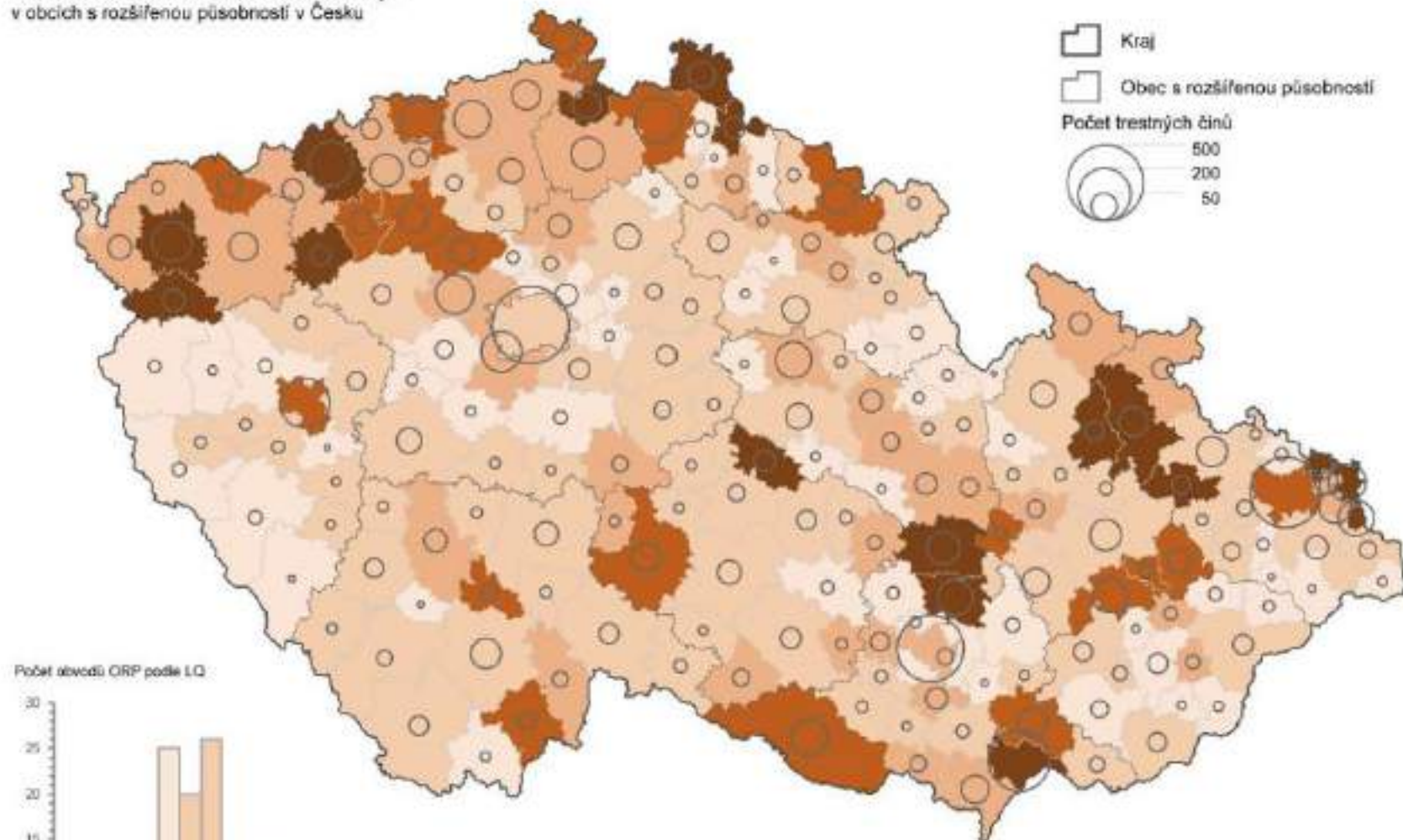
R_j – relativní zastoupení sledovaného jevu v i-té územní jednotce

R – relativní zastoupení sledovaného jevu na celém území

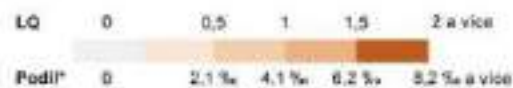
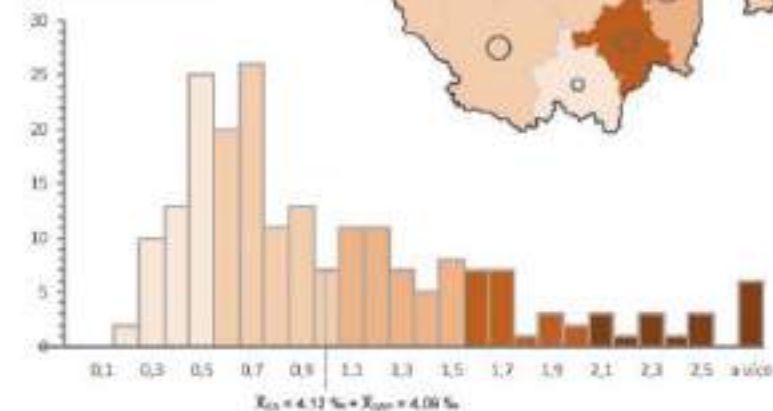
Lokalizační kvocient je roven 1, jestliže je relativní zastoupení jevu v územní jednotce stejné jako relativní zastoupení jevu na celém území.

Trestná činnost nezletilých v letech 2012 a 2013

Lokalizační kvocient trestné činnosti nezletilých
v obcích s rozšířenou působností v Česku

Počet obvodů ORP podle LQ

LQ = Lokalizační kvocient trestné činnosti nezletilých

* Podíl nezletilých páchajících trestnou činnost (klasičtí sociálního kurátora),
údaje za průměrný rok v období 2012 až 2013

Autorský kolektiv:

Návrh mapy:

Mgr. Zuzana Kopecká,
Doc. RNDr. Martin Ouletníček, Ph.D.

Kartografické a grafické zpracování:

Mgr. Zuzana Kopecká

Zdroje dat:

MPSV (2014): Počet klientů sociálního
kurátora – pachatelů trestné činnosti
(podle ORP) v letech 2012 a 2013.

ČSÚ (2013): Databáze věkové struktury
obyvatel obcí 2008-2012. Praha, Český
statistický úřad.

Lokalizační kvocient (LQ)

Porovnávací úroveň koncentrace jevu
v územní jednotce oproti relativnímu
zastoupení jevu v celém území.

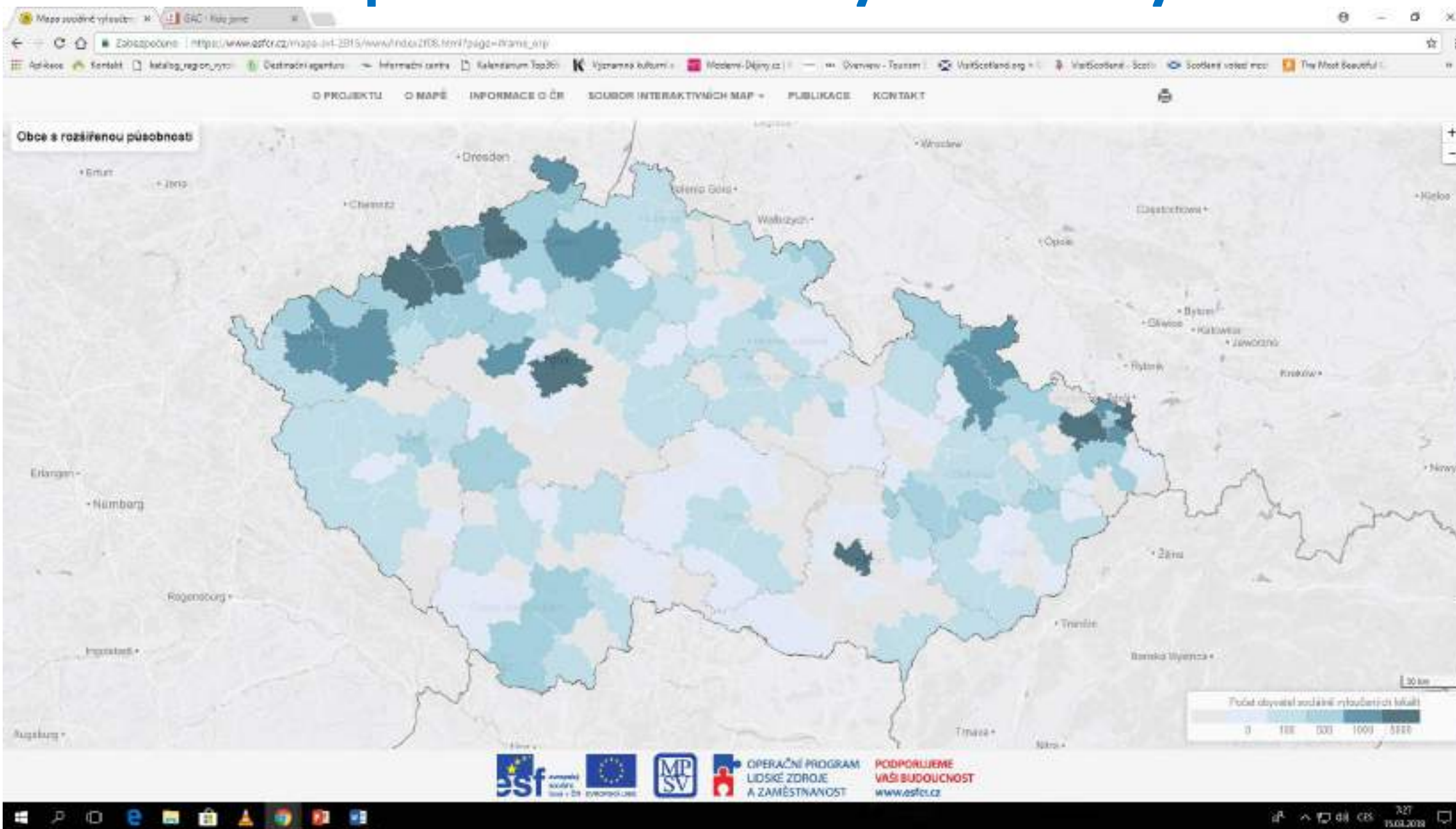
$$LQ = R_U/R$$

R_U – relativní zastoupení sledovaného
jevu v i-té územní jednotce

R – relativní zastoupení sledovaného
jevu na celém území

Lokalizační kvocient je roven 1, jestliže
je relativní zastoupení jevu v územní
jednotce stejné jako relativní zastoupení
jevu na celém území.

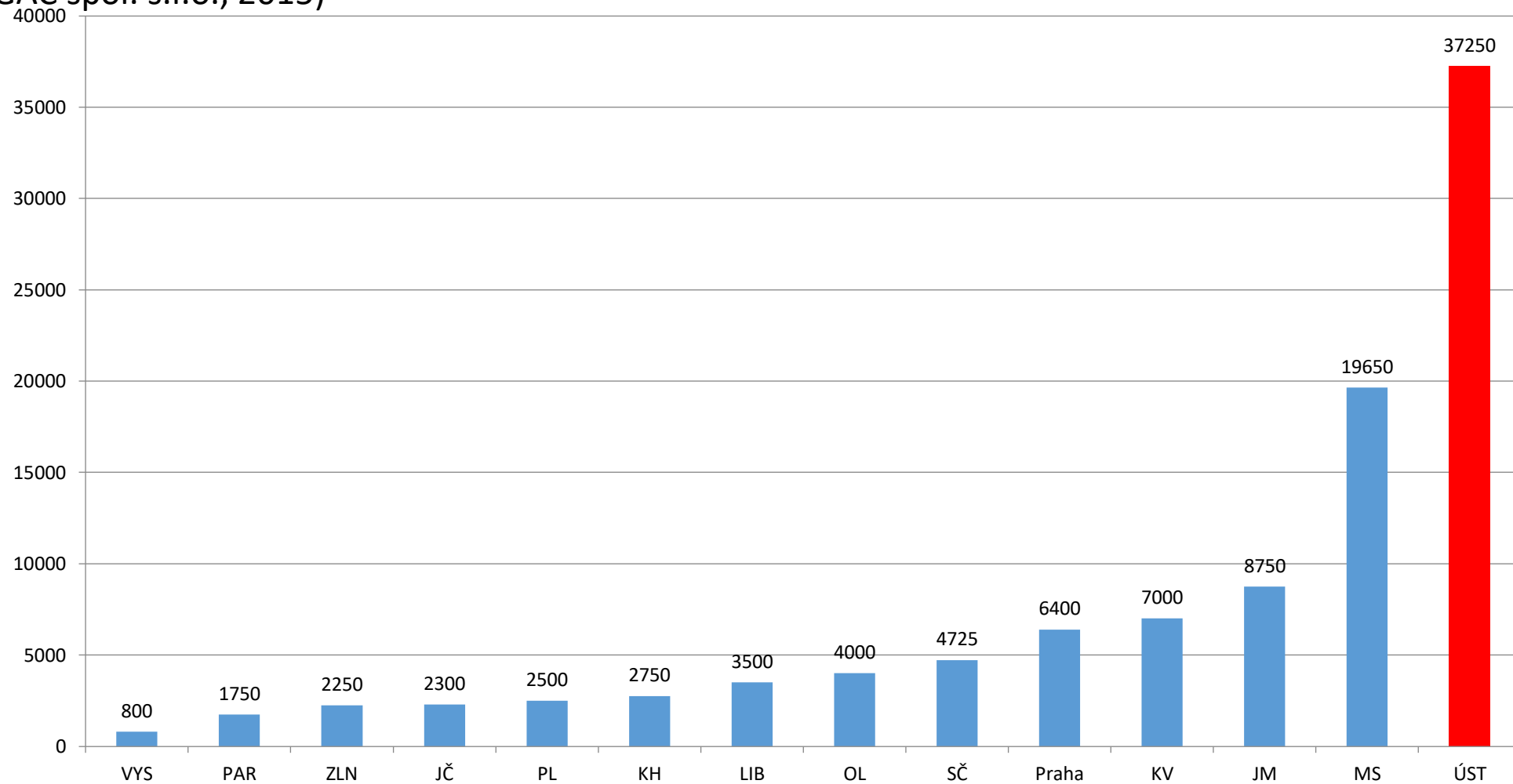
Mapa sociálně vyloučených lokalit

Počet obyvatel v SVL podle Krajů

Celkem lze předpokládat, že v SVL v ČR žije 95 000 – 115 000 obyvatel, z toho v Ústeckém kraji 36 000 – 38 500 obyvatel, což činí více než jednu třetinu všech obyvatel SVL v celé ČR..

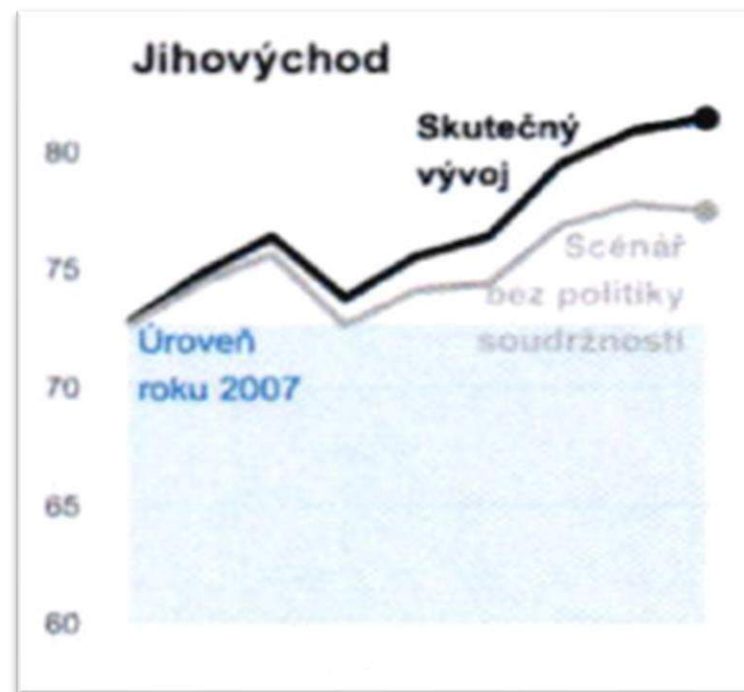
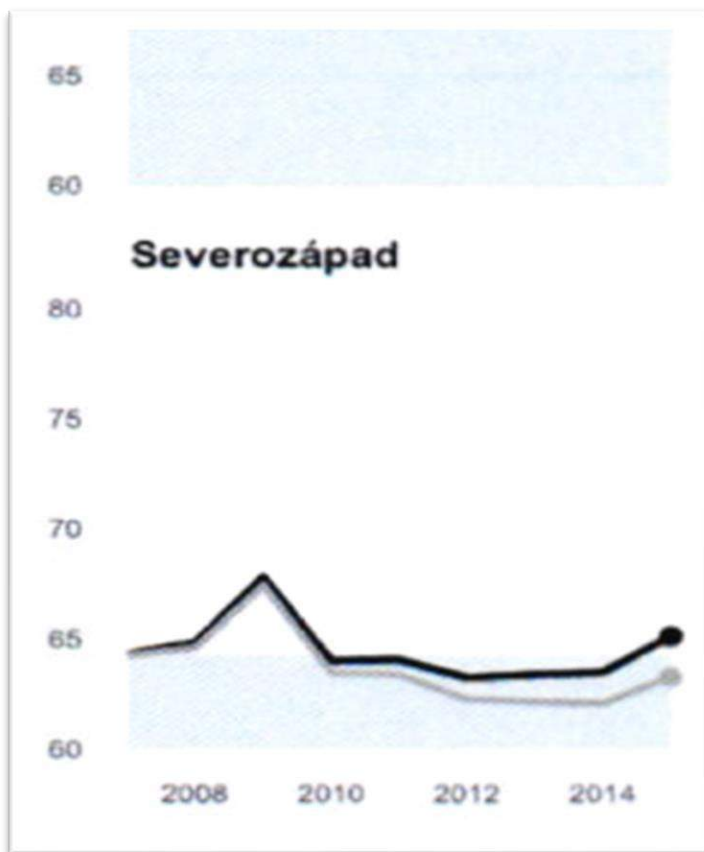
Zdroj: GAC spol. s.r.o., 2015)

Rozevírání nůžek mezi regiony

- Severozápad má nízkou výchozí základnu už v roce 2007 (pod 64%). Šlo sem nejméně eurodotací a zaostávání vůči ostatním regionům se zvětšilo!
- Severozápad na rozdíl od jiných podporovaných regionů má minimální rozdíl vývoje s dotacemi i bez dotací, zatímco např. Jihovýchod šel z výchozího poměru 73% nahoru výrazně, na 80%)

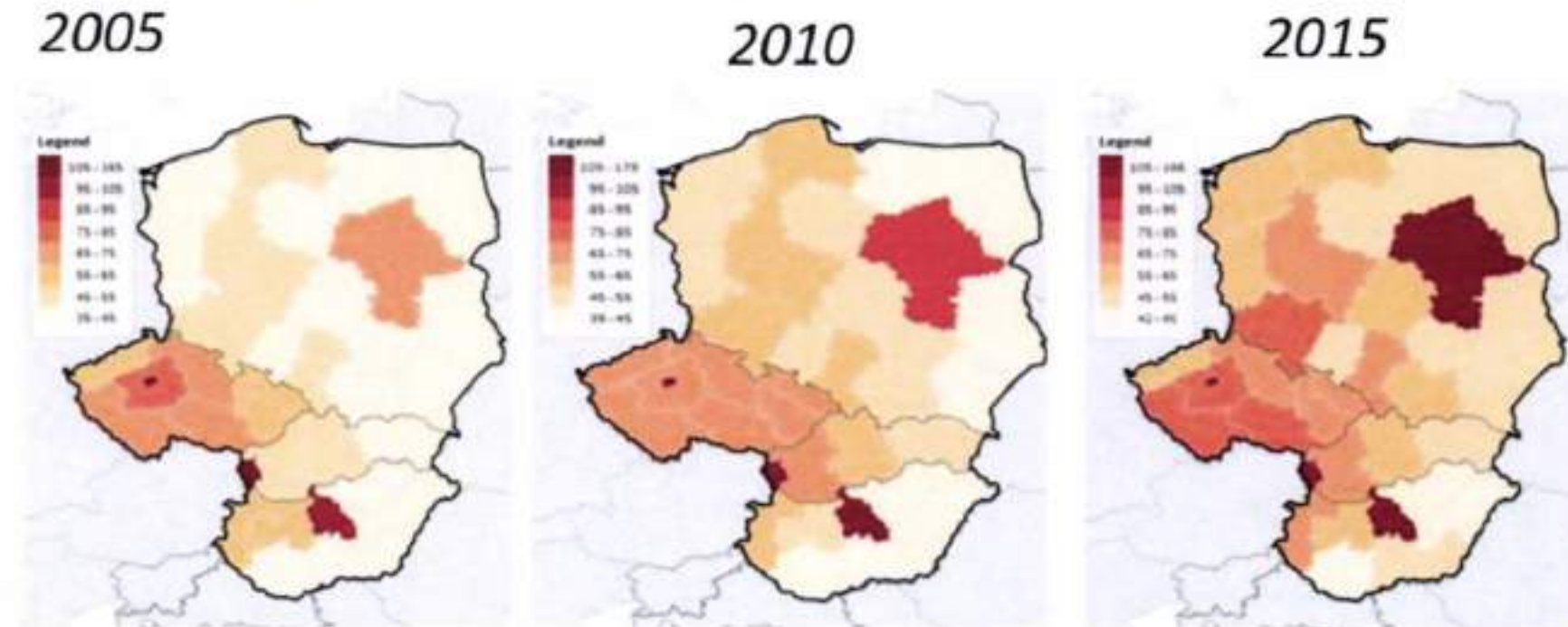
Zdroj dat: MMR

Rozevírání nůžek mezi regiony

- Ostatní regiony nás rychle dohánějí a brzy předeženou – např. regiony Polska ve vývoji 2005 – 2015 na mapce to jasně ukazují
- Zatímco jiné regiony ČR zbohatly, především jih, Severozápad je na tom stále podobně špatně!
(máme u nás tři úrovně regionů a tomu by měla odpovídat reálná podpora)

Obrázek: HDP regionů V4 jako podíl průměru EU (%)

Zdroj: Ex post evaluation and forecast of benefits obtained by the EU-15 countries as a result of implementing Cohesion Policy in the V4 countries; imapp, Poland; 2017

Rozevírání nůžek mezi regiony

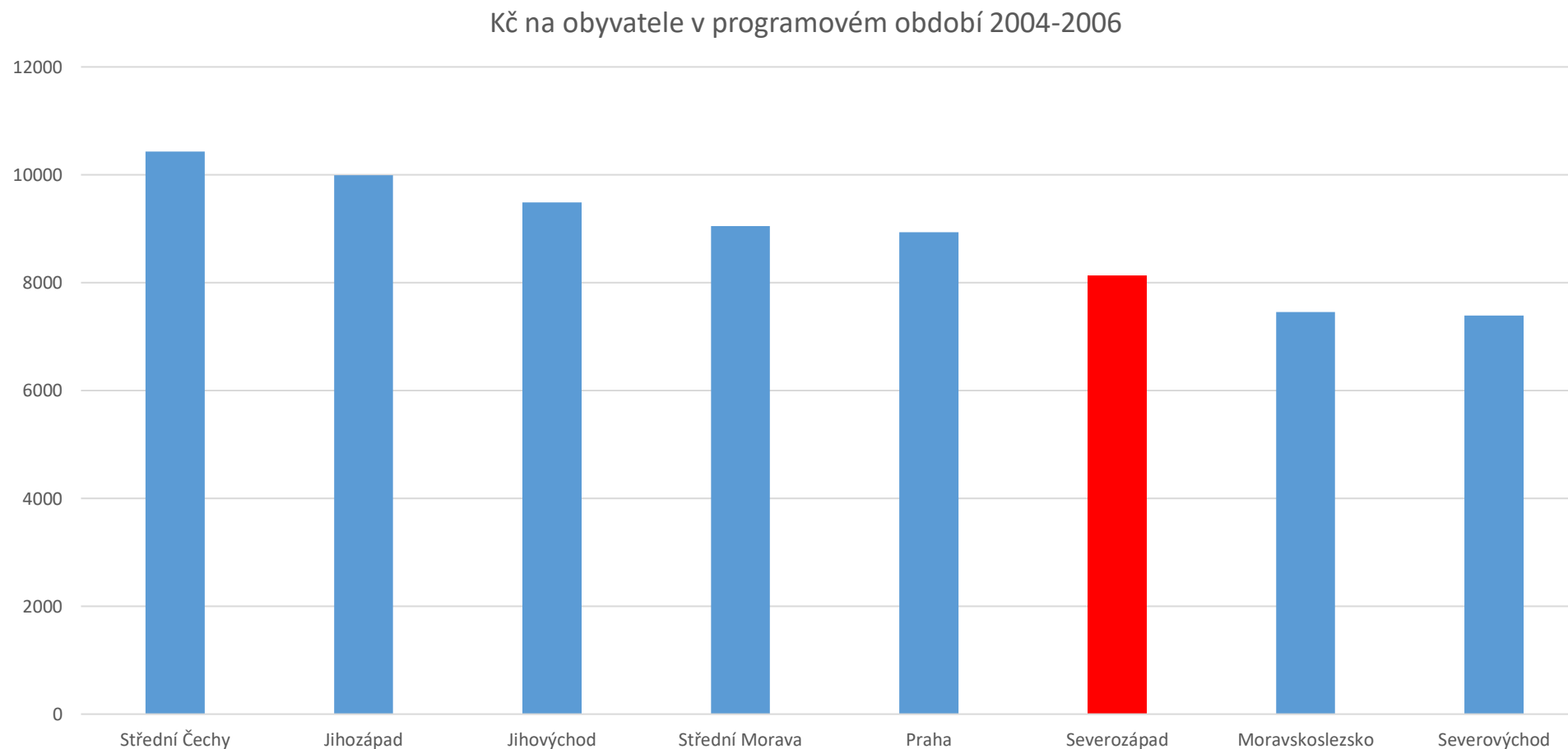
„Detailní informace o přínosech politiky soudržnosti politiky pro ČR a její regiony“ a „Zpráva o uplatňování Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020“ (obě zdroj MMR) uvádějí (byť byly paradoxně předloženy jako doklad o naplňování cíle kohezní politiky):

- Na úrovni krajů **nedochází k zásadnímu zvyšování regionálních rozdílů** (*zásadní nezvyšování rozdílů ale není cílem regionální politiky. Cílem je snižování rozdílů. A to se dlouhodobě nedaří! V roce 2016 došlo už k 20% rozdílu mezi regionem Severozápad a Jihovýchod...*)
- Kraj **Ústecký** nacházející se v roce 2004 na 8. místě se **propadl na 13. pozici** v roce 2015
- **nejméně roste kraj Ústecký (1,8%) a s velkým odstupem kraj Karlovarský (0,7%)**
- **Od roku 2012 se divergence mezi kraji mírně zvyšuje**
- Kromě Prahy, Středočeského kraje a regionu Jihovýchod zbylé regiony ČR v konkurenci jiných regionů střední Evropy stagnují nebo i ztrácejí.
- Nejlépe postavené kraje vykazují rozdíl v dynamice růstu a **k reálné konvergenci nedochází**
- Výsledky nezaměstnanosti ukazují, že k **reálnému přibližování postižených regionů nedochází**. U míry nezaměstnanosti nelze **potvrdit konvergenční tendence**. Rozdíly se **mírně prohloubily** v období hospodářské krize.
- U bytové výstavby se konvergenční tendence u postižených regionů zastavily a v posledních 4 letech již k přibližování nedochází.
- Od roku 2013 jsou patrné divergenční tendence mezi postiženými regiony a regiony ostatními.
- Nejvyšší tempo demografického stárnutí vykazují postižené regiony, ve kterých je navíc zvýšená míra nezaměstnanosti a celkový nedostatek pracovník míst. Jedná se o Karlovarský a Ústecký kraj, ale také např. o Moravskoslezský kraj.
- Naděje dožití žen se v postižených regionech zvyšuje průměrně pomaleji než v regionech ostatních

Do nejpostiženějších regionů,
zejména Ústeckého a Karlovarského
kraje (region Severozápad), směřuje
opakovaně nejméně prostředků a
to i z EU (kohezních) fondů

Výdaje v programovém období 2004-06

Nejméně prostředků do regionů NUTS II Severozápad, Moravskoslezsko a Severovýchod

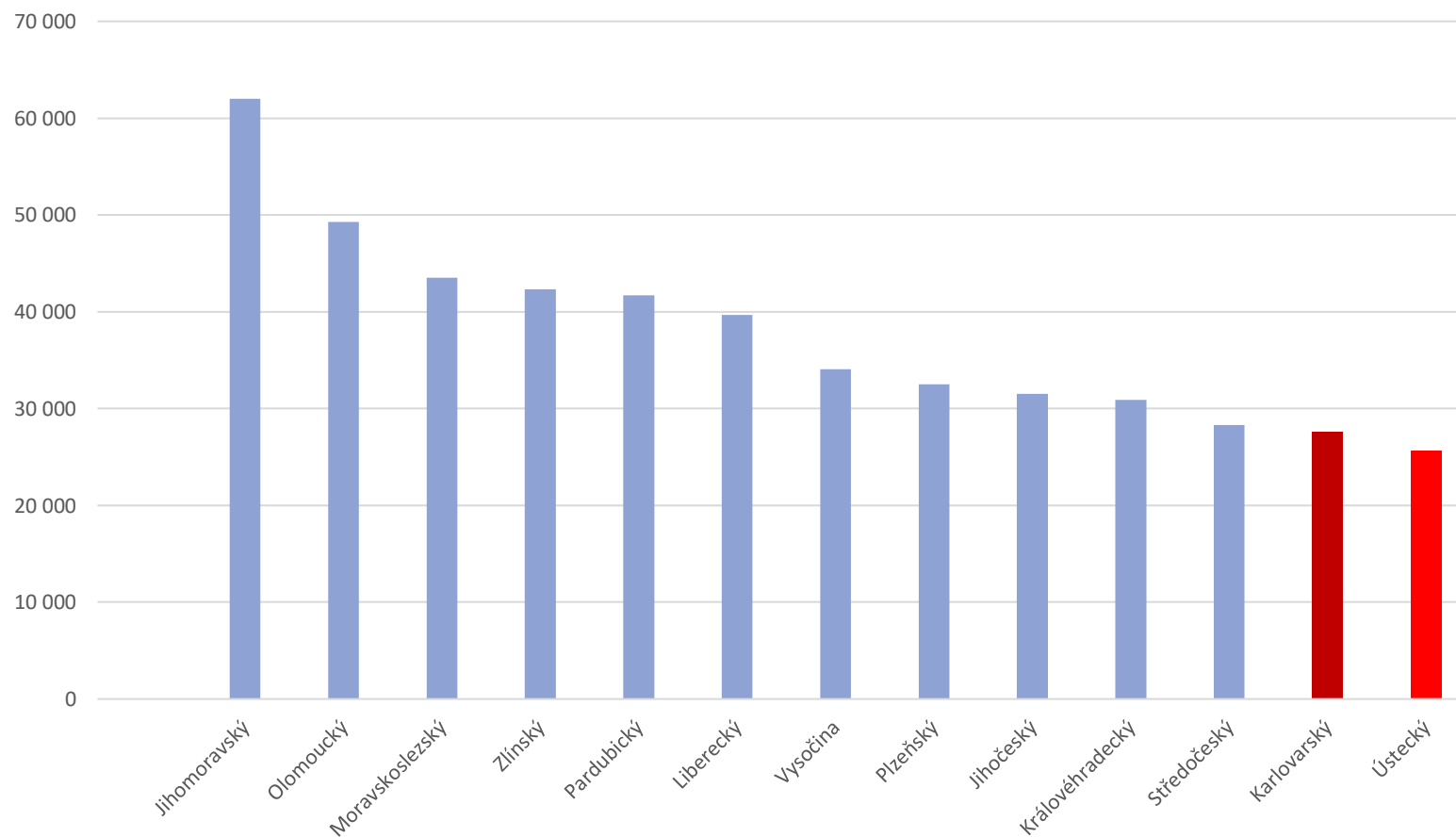

Výdaje v programovém období 2007-13

Nejméně prostředků (násobně!) do regionu NUTS II Severozápad

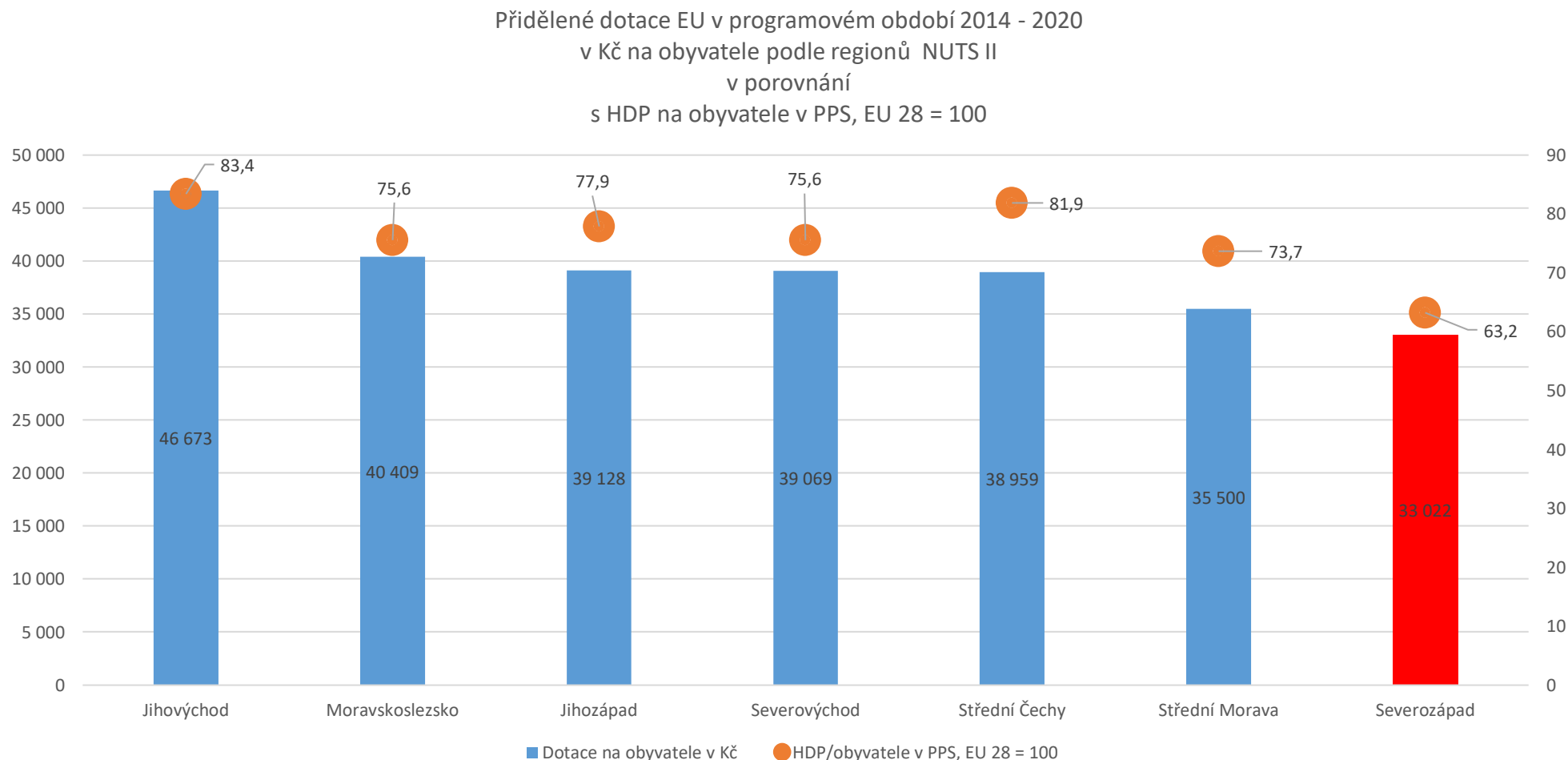
Jihomoravský : **62** tis. Kč/ob., Ústecký : **26** tis. Kč/ob.

Kč na obyvatele programovém období 2007-2013

Výdaje v programovém období 2014-20

I v letech 2014 – 20 nejvíce dotačních prostředků EU směřováno do nebohatšího regionu Jihovýchod (46 673 Kč/obyvatele), do nejchudšího Severozápadu nejméně (33 022 Kč/obyvatele). Data k 04/2020.

ESIF 2021 - 2027

Návrh Evropské komise

Evropské komise navrhuje dělení regionů **na 3 skupiny**:

- a) méně rozvinuté regiony, jejichž HDP na obyvatele **je nižší než 75 % průměru HDP v EU** (v ČR sem spadá Severozápad, Střední Morava, Moravskoslezsko),
- b) přechodové regiony s HDP na obyvatele mezi **75 % a 100 %** průměru HDP v EU (v ČR sem spadá Jihozápad, Střední Čechy, Severovýchod a Jihovýchod),
- c) rozvinutější regiony s HDP na obyvatele vyšší než 100 % průměru HDP v EU (v ČR sem spadá Praha).

Pro **a) méně rozvinuté regiony (pod 75% HDP/obyv.)** navrhuje EK směřovat **nejvíce prostředků - 61,6%**. V ČR by tak pro **3-4** nejméně rozvinuté regiony (na chvostu s regionem Severozápad s **63,2% HDP na obyvatele**) mohlo být účelově vyčleněno mnoho desítek **miliard korun** např. region Severozápad.
(a největší % dotací na projekty - 70 % ...)

Protinávrh vlády ČR

Vláda tento návrh Komise odmítala. Chce ponechat dělení regionů jen do dvou skupin a to:

- a) do 100% průměru HDP v EU (to je ponechat v jedné skupině všechny regiony v ČR, kromě Prahy)
- b) a nad 100% průměru HDP v EU (Praha).

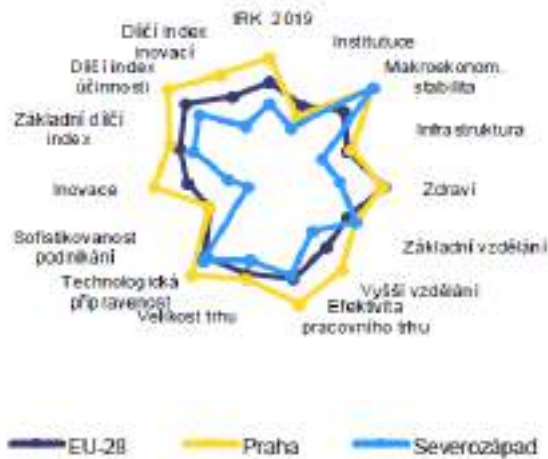
Nejvíce postižené regiony tak přijdou o účelově vyčleněnou částku a k tomu vázané investice a o prostředky budou muset soutěžit s regiony nejbohatšími, kterým často v mnoha věcech konkurovat nemohou. Bohatší regiony tak budou ještě rychleji bohatnout, chudší regiony tak budou ještě rychleji chudnout, zvyšovat se jejich zaostávání a zhoršovat ukazatele.

Tento postoj vlády je v hrubém rozporu s deklarovanými cíli regionální a kohezní politiky a jde proti potřebám regionů Střední Morava, Severovýchod a Moravskoslezsko a zejména **proti potřebám nezaostalejšího regionu Severozápad**.

Zpráva EK o České republice 2020

- Zatímco ve většině regionů míra růstu přesahovala průměr EU, v regionu Severozápad stoupl HDP na obyvatele mezi lety 2010 a 2017 o pouhých 0,16 %.
- Míra předčasných odchodů ze vzdělávání v roce 2018 ve většině regionů klesla. Kromě regionu Severozápad, kde je tato míra nejvyšší a dále vzrostla na 17,1 %.
- V životní úrovni jsou regionální rozdíly značné. Nejvýraznější je rozdíl mezi hlavním městem a Severozápadem.
- Chudší Severozápad vykazuje nižší produktivitu, větší nerovnost, narůstající bezdomovectví, vyšší zadluženost a neodkladné demografické problémy.
- Nejvyšší podíl osob ohrožených chudobou je v region Severozápad (19 %)
- Nejmenší počet výzkumných pracovníků na jednoho obyvatele je v regionu Severozápad (intenzita VaV zde dosahuje pouze 0,3 %).

Graf 3.4.5: Index regionální konkurenceschopnosti 2019

Zdroj: Evropská komise

Region Severozápad potřebuje konečně
inteligentní regionální politiku, která zastaví
jeho rostoucí zaostávání a začne jeho
ekonomické ukazatele a kvalitu života obyvatel
přibližovat regionům ostatním

Dlouhodobý systém evropských i státních dotací
a dalších podpor

Projekty ve strukturálně postižených regionech v konkurenci projektů z celé ČR jsou často nekonkurenční z objektivních důvodů, jindy z důvodů na straně žadatelů. Proto by pomohlo jako nástroj podpory :

- speciální výzvy pro určené regiony
 - zvýšené bodování projektů z vybraných regionů
 - podpora přípravy projektů
 - speciální program pro postižené regiony (především na vybavenost obcí; již existoval Program na MMR)
- (něco se již začíná objevovat, spíše pomalu, je potřeba masivně, systematicky, dlouhodobě)

„Argument“ :

Nedostatečná absorpční kapacita ! (Severozápadu !)

- *A co to přesně je ?*
 - **Nepotřebnost financí do regionu určitě NE!!**
 - Je to nepřipravenost ?
 - Neschopnost ?
-
- Výše uváděný argument nemá být omluvou, ale podnětem k jasným krokům – od všech, především Vlády a krajů. A také místních ...

Senát ke stavu postižených regionů

SENÁT
PARLAMENTU ČESKÉ

REPUBLIKY
11. FUNKČNÍ OBDOBÍ

418.

USNESENÍ SENÁTU

z 15. schůze, konané dne 17. května 2018

k situaci ve strukturálně postižených regionech

Po seznámení se se základními údaji, daty a dlouholetým vývojem strukturálně postižených regionů

Senát

- I. konstatuje,**
že dlouhodobý stav a vývoj situace ve strukturálně postižených regionech je nadále alarmující a dlouhodobě se zhoršuje, zejména v Ústeckém a Karlovarském kraji a také v menších, zejména příhraničních regionech;
- II. vyzývá**
vládu ČR, aby se intenzivně a okamžitě zabývala podporou strukturálně postižených regionů a nastavila dlouhodobé systémy - opatření, mimořádné nástroje a další finanční i nefinanční intervence směřující mj. do podpory vzdělávání, školství a místních samospráv a to i prostřednictvím státního rozpočtu a zajištění základních veřejných služeb;
- III. ukládá,**
Výboru pro územní rozvoj, veřejnou správu a životní prostředí Senátu Parlamentu ČR připravit návrh na konání veřejného slyšení Senátu na téma situace ve strukturálně postižených regionech;
- IV. pověřuje**
předsedu Senátu Parlamentu ČR, aby zaslal toto usnesení předsedovi vlády ČR.

předseda Senátu

ověřovatel Senátu

Senát ke stavu postižených regionů

SENÁT
PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY
II. FUNKČNÍ OBDOBÍ

532.

USNESENÍ SENÁTU

z 18. schůze, konané dne 18. října 2016

k návrhu sdělení Evropského parlamentu a Rady o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu plus, fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o finančních pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový a migrační fond, Fond pro vnější bezpečnost a Místní pro správu hranic a víza /souděni tisk č. W 160/11/

Senát

I.

1. podporuje

základní podmínky pro fondy se sdílením řízením, snížení administrativní zátěže a zvýšení flexibility a účinnosti fondů;

2. ocení

moderní politické členění národní;

3. přečte

v souladu s pozicí vlády;

a) zjednodušení základních podmínek, které ztěžují dosavadní systém;
b) zachování vyšší míry přehlednosti, např. vyjmutí některých navrhovaných, kapitol programových dokumentů, aby byla zachována flexibilita a možnost vlastního rozhodování členského státu o konkrétních oblastech bez nutnosti odvolávání se státní komise;

4. přečte

aby byla zachována dělení regionů do tří kategorií a aby pro nejméně vyvinuté regiony platila nejméně míra spolufinancování a aby do nich směřovala největší část prostředků určených na koncesi politiky, rozpočtové toky politik vlády, která navrhuje rozdělení regionů do pouhých dvou kategorií dle rozvinutosti, neboť rozdělení do tří kategorií jak bylo navrhováno v návrhu je vhodnější pro rovnoměrný rozvoj regionů České republiky;

5. pověřuje za zápis

zahrnutí se na důležitá rozpočtová či politická rozhodnutí, tj. na skutečné vyrovnávání hospodářských, sociálních a demografických rozdílů v regionech a na podporu rozvoje nejvíce znevýhodněných regionů;

6. vyzývá vládu,

aby se zabývala nízkou kapacitou některých regionů připravovat a realizovat projekty, které by z využitím evropských prostředků mohly zlepšovat jejich ekonomickou a sociální situaci;

II.

1. žádá vládu,

aby Senát informovala o tom, jakým způsobem zohlednila toto usnesení, a o došlém vývoji projednávání, a to v okamžiku dosažení politické shody potřebného počtu členských států na hlavních prvcích návrhu, nebo již předtím, pokud by za výsledky projednávání v Radě začaly výrazně odchylovat od postoje České republiky vyjádřeného v rámciové pozici vlády;

2. pověřuje

předsedu Senátu, aby toto usnesení postoupil Evropské komisi.

Milan Štěch v. r.
předseda Senátu

Zdeňka Hamoušová v. r.
podpisačka Senátu

Senát ke stavu postižených regionů

SENÁT
PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

11. FUNKČNÍ OBDOBÍ

514.

USNESENÍ SENÁTU

z 18. schůze, konané dne 17. října 2018

k víceletému finančnímu rámci na období 2021–2027

Senátní blok č. II 133/11 – Návrh nařízení Rady, kterým se stanoví víceletý finanční rámec na období 2021–2027

Senátní blok č. K 134/11 – Schůze Komise Moderní rozpočet pro Unii, která chrání, posiluje a brání Unii finanční rámec na období 2021–2027

Rozsah

3.

1. **vítá** principy, ze kterých vychází návrh víceletého finančního rámce na období 2021–2027, zejména zaměření na evropskou přidanou hodnotu a dosažené výsledky, při současném respektování právního státu;
2. **zřetozňuje se** s hlavními ujednáními pro roky 2021 až 2027 i s jejich finanční vyjádřením, s výjimkou návrhu kapitoly VII. – Evropská veřejná správa, jejíž rozpočet navrhuje snížit, a Výzkum a inovace, kde je na místě navýšení;
3. **požaduje, aby vláda** v programech na období 2021–2027 zisadně spřáhla v souladu s návrhy EK administrativní náklady a zajistila méně byrokracie pro příjemce;
4. **nesouhlasí**, aby Unie usilovala o celkové navýšení rozpočtu s ohledem na vystoupení Spojeného království z Unie;
5. **základně nesouhlasí** s číselným navýšením výdajů v kapitole VII. – Evropská veřejná správa, které považuje za věcně neodůvodněné a v konečném důsledku poskytující negativní vliv na evropských struktur u evropské veřejnosti, jakožto přebýhající a směřující administrativního aparátu;

6. **je toho názoru**, že pro další fungování Evropské unie a přání o důvěru evropské veřejnosti je nezbytná důkladná transformace její administrativy, která povede k jednoduchým a efektivním procesům, a k výraznému zjednodušení personálního aparátu a snížení nákladů pro příjemce;

7. **považuje za důležité**, aby se prostředky směřovaly do oblastí s reálnou garantovanou návratností a udržitelností výsledků, např. budování infrastruktury či výzkum, inovace a vzdělávání;

8. **doporučuje** vládě České republiky zpracovat jako zásadní kritérium pro rozdělování finančních prostředků výši relativního hrubého domácího produktu na obyvatele z hlediska státu a regionu;

9. **souhlasí s názorem** vlády České republiky, aby se v rámci zajištění vhodných podmínek pro implementaci fondů kohezní politiky, naplněnosti zvýšená míra spolufinancování na konečné příjemce, zajištění se snížená míra předfinancování a usnadnilo se příjem malých detailů (např. odstranění duplicitních kontrol, příjímá formálnosti);

10. **považuje za vhodné**, ve shodě s vládou České republiky, zpracovat větší míru flexibility v rozdělování prostředků v rámci kohezní politiky, rozvojové pomoci i dalších politik s přihlédnutím ke specifickým jednotlivých států a regionů (např. řešení sucha, dopadů klimatických změn, územní, demografické situace);

11. **požaduje**, aby vláda zachovala dělení regionů do tří kategorií, zajistila nejméně část koefinancování pro nejméně vyspělé regiony a směřovala do nejméně rozvinutých regionů největší část prostředků určených na kohezní politiku;

12. **požaduje**, aby vláda sledovala primárně cíl politiky soudržnosti, tj. důsledně zvyšovala konvergence a vyrovnala hospodářské, sociální a územní rozdíly v regionech a soustředila se v souladu se Smlouvou o fungování EU hlavně na podporu rozvoje nejvíce znevýhodněných regionů;

II.

1. **žádá vládu**, aby Senát informovala o tom, jakým způsobem zohlednila toto usnesení, a o dalším vývoji projednávání, a to v okamžiku dosažení politické shody potřebného počtu členských států na hlavních prvcích návrhu, nebo již předtím, pokud by se výsledky projednávání v Radě začaly výrazně odchylovat od postoje České republiky vyjádřeného v rámcové pozici vlády;

2. **povazuje** předzadu Senátu, aby toto usnesení postoupil Evropské komisi;

Milan Šolich v. r.
předseda Senátu

Luděk Jeníšba v. r.
ověřovatel Senátu

Senát ke stavu postižených regionů

SENÁT
PARLAMENTU ČESKÉ REPUBLIKY

12. FUNKČNÍ OBDOBÍ

158.

USNESENÍ SENÁTU

z 8. schůze, konané dne 3. května 2019

k závěrům ze 17. veřejného slyšení Senátu na téma „Situace ve strukturálně postižených regionech“, konaného dne 29. ledna 2019

Senát

- 1. bere na vědomí** informaci předsedy Výboru pro územní rozvoj, veřejnou správu a životní prostředí o 17. veřejném slyšení Senátu na téma „Situace ve strukturálně postižených regionech“, konaného dne 29. ledna 2019,
- 2. konstatuje, že**
 - a) disparity mezi regiony se zvyšují, a to i díky chybnému nastavení kohezní a regionální politiky, a že tento disproporční vývoj ohrožuje celou zemi;
 - b) reálně není měřena, resp. vyhodnocována kvalita života na základě ukazatelů, které by funkčně porovnávaly úroveň regionálního rozvoje, úspěšnost a efektivitu regionálních intervencí;
 - c) je nutné změnit intervenční politiku a masivně začít podporovat strukturálně postižené regiony i menší územní celky podle specifických potřeb těchto územních jednotek.
- 3. schvaluje** Doporučení, která jsou přílohou tohoto usnesení,
- 4. pověřuje** předsedu Senátu, aby toto usnesení zaslal předsedovi vlády ČR Andreji Babišovi, ministryni financí ČR Aleně Schillerové, ministryni pro místní rozvoj ČR Kláře Dostálové, ministryni práce a sociálních věcí ČR Janě Maláčové a předsedovi Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a jeho prostřednictvím poslancům.

Jaroslav Kubera v. r.
předseda Senátu

Jiří Burian v. r.
ověřovatel Senátu

Výbor pro územní rozvoj, veřejnou správu a životní prostředí

Senát ke stavu postižených regionů

20 doporučení Senátu vládě k realizaci ve strukturálně postižených regionech (dále jen SPR):

1. SPR **dlouhodobě a systematicky zvýhodňovat** proti ostatním regionům – speciálními programy, bodováním při hodnocení, zvýhodněním ve stávajících programech a výzvách;
2. do SPR **směřovat zásadní část prostředků z fondů EU. Nastavit jednodušší a výhodnější podmínky pro** realizaci projektů v SPR. Zahrnout do pomoci SPR další konkrétní nástroje pomoci (státní dotace, bodování, speciální programy...);
3. více **zvýhodnit a podporovat malé a střední podnikatele a inovativní projekty**;
4. **vytvářet v SPR kapitál – lidský, sociální, ekonomický, znalostní**, např. jednoduchou sníženou daní nebo vyrovnávacími platbami, minimálně do vyrovnání rozdílů s ostatními regiony;
5. přednostně/prioritně v SPR **budovat zanedbanou veřejnou infrastrukturu a občanskou vybavenost, mj. menších obcí**;
6. **přerozdělovat** mezi obce a kraje v SPR **více peněz v rámci RUD**. Zajistit pro SPR **vyrovnávací platby anebo speciální dotační tituly** – jako např. Program podpory vybavenosti obcí (dle vzoru dotace MMR kolem let 2002);
7. **přednostně v SPR financovat investiční projekty** ze státního investičního plánu, a to i v **menších celcích** (např. Šluknovsko, Bruntálsko...), podle vyhodnocování dat na úrovni okresů/ORP;
8. **zvýšit v SPR investice do výzkumu a vývoje a do kooperace malých podniků s výzkumnými centry**;
9. nastavit v SPR **výhodnější podmínky pro zakládání a rozběh startupů** (např. odpuštění daní pro první roky podnikání);
10. **přesunout z Prahy do SPR co nejvíce státních institucí**;
11. **budovat v SPR pracoviště státních vysokých škol nebo přímo vysoké školy, a posílit podporu stávajících vysokých škol**;
12. spustit v SPR **zvýhodněné startovací a stabilizační programy pro lékaře a učitele k zajištění veřejných služeb**;
13. **navýšit prostředky na přeshraniční EU programy fondů** (především ČR–Sasko, ČR–Polsko), které jsou úspěšné, potřebné, rychle čerpané a pokrývají území SPR;
14. z podpůrných programů **nastavit a hradit v SPR vyšší než celostátní průměrné mzdy a platy** (opustit v SPR pravidlo pro platy (mzdy) v místě obvyklé)

15. **přijmout klíčové ukazatele/parametry**, pomocí kterých se bude **vývoj a kvalita života v regionech měřit a porovnávat**, a tím lépe **diagnostikovat, řídit, vyhodnocovat a efektivně a objektivně řešit vývoj regionálních disparit**;
16. **kvantifikovat, kolik investic a v jakém časovém sledu SPR potřebují a zvýšit podíl zodpovědnosti krajů za stav SPR**;
17. upřednostňovat v SPR **investice státních institucí a státních podniků**;
18. prostřednictvím investiční i provozní **podpory aktivit v oblasti cestovního ruchu s poukazováním na regionální výjimečnost pomáhat pěstovat patriotismus**;
19. vytvořit **transformační fond k financování potřeb SPR**, který bude plněn z finančních prostředků získaných z poplatků na území SPR. Zejména do SPR nasměrovat **výtěžky z emisních povolenek**, v poměru odpovídajícím zastoupení těžařského a energetického průmyslu a ekologické zátěži SPR;
20. **SPR nerovná se jen uhelné regiony**. Problematiku **řešit různě dle potřeb menších celků, okresů nebo oblastí ORP**. Pomoc **zaměřit i mimo SPR na ty menší územní jednotky**, které mají problémy podobné (např. Jesenicko, Frýdlantsko, Broumovsko, Znojemsko).

Senát k finančnímu rámci 2021-27

Požaduje zachování dělení regionů do tří kategorií, aby pro nejméně vyspělé regiony platila nejnižší míra spolufinancování a aby do nich směřovala největší část prostředků určených na kohezní politiku;

považuje za zásadní zaměřit se na důsledné naplňování cílů politiky soudržnosti, tj. na skutečné vyrovnávání hospodářských, sociálních a územních rozdílů v regionech a na podporu rozvoje nejvíce znevýhodněných regionů;

(Usnesení č. 532. Celé znění: <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/original/89320/74845>)

požaduje, aby vláda zásadně snížila administrativní zátěž a zajistila méně byrokracie pro příjemce;

je toho názoru, že je nezbytná důsledná transformace administrativy EU, která povede k jednodušším a efektivním procesům, a k výraznému zeštíhlení personálního aparátu a snížení zátěže pro příjemce;

doporučuje vládě ČR prosazovat jako zásadní kritérium pro rozdělování finančních prostředků výši relativního HDP na obyvatele z hlediska státu a regionu;

požaduje, aby vláda sledovala primárně cíl politiky soudržnosti, tj. důsledně zvýšila konvergence a vyrovnala hospodářské, sociální a územní rozdíly v regionech a soustředila se hlavně na podporu rozvoje nejvíce znevýhodněných regionů;

(Usnesení č. 514. Celé znění: <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/original/89302/74827>)

ZÁVĚR

Řetěz je tak silný, jak silný je jeho nejslabší článek.

(nestačí, že v průměru se máme dobře ...)

Proti růstu nerovností ve strukturálně postižených regionech je nutné okamžitě zakročit.

Pokud vláda a krajské samosprávy své stávající přístupy k regionální a kohezní politice nezmění, hrozí, že se Ústecký kraj / Severozápad stane velkým vyloučeným ghettem, kde z frustrací ze zvyšujících se regionálních nerovností exploduje sociální napětí, které může způsobit celospolečenský kolaps.

Pokračující socio-ekonomické rozevírání nůžek může destabilizovat demokratický systém.